

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisorile nerandacate nu se
primesc.
Manuscrisurile nu se restituie.
Inserate
se primesc la Administrațiunea
Brașov și la următoarele
BIBLIOTECI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukas Nachf.,
Nur. Angenfeld & Emmerich
Lerner, Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachf., Anton Oppelk.
In Budapesta la A. V. Gölber-
ger, Ekstein Bernat, Iuliu Le-
opold (VII Erzsebet-köürt).
Prețul inserțiilor: o serie
garantată pe o coloană 10 bani
pentru o publicare. Publicării
mai dese după tariful și invoi-
ală. — RECLAME pe pagina
8-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

(Număr de Duminică 21.)

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 8 cor.
N-ri de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-ri de Duminică 8 fr. pe an.
Se primumeră la toate ofi-
cile postale din țară și din
străinătate și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare
târgului Inului Nr. 30, etajul
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 6 cor.
Cu dănușul acasă: Pe un an 24
cor., pe șase luni 12 cor., pe
trei luni 8 cor. — În obse-
nțiar 10 bani. — Atâr abona-
mentele, cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 113 — Anul LXXI.

Brașov, Vineri-Sâmbătă 24 Mai (6 Iunie)

1908.

Prietinیا între Englezi și Francezi.

Europa întreagă și toate gazetele europene se interesează de vre-o lună de zile mult de apropierea între Anglia și Franța, care zilele trecute și-a primit consfințirea prin vizita președintelui republicii franceze Fallières la Londra.

Vizita s'a făcut cu prilejul unei expoziții anglo-franceze, organizată la Londra, ba s'ar putea crede că însăși expoziția s'a pregătit cu scopul ca Fallières să poată vizita pe Englezi.

Deși în trecutul lor aceste două popoare apusene au fost adese-ori învrăjbite, de vre-o câțiva zeci de ani ele trăiesc în prietenie. Prin desvoltarea industriei și a comerțului Englezilor și a Francezilor, iar mai cu samă prin înaintarea lor în cultură, aceste popoare și-au dat silința să înlăture tot ce ar putea să nască vrăjba între ele, pe de altă parte și una și alta au lucrat pentru susținerea păcii ori unde.

Ceea ce pe noi ne interesează în deosebi, este că vizitei și sărbătoririi lui Fallières în Anglia i se dă mare însemnătate politică. S'a vorbit până acuma prin ziare chiar de o alianță militară anglo-franceză, care împreună cu Rusia ar alcătui o nouă triplă alianță și ar putea să pună o oarecare stavilă politice exclusiv pangermaniste, ce se face sub firma vechei triple alianțe din mijlocul Europei (Germania, Italia și Austro-Ungaria.)

În cele câteva zile de ședere a președintelui francez la Londra, onorurile, serbările, banchetele și însuflețirea caldă a poporului englez l'au însoțit pretutindeni. Călduroase manifestări de prietenie a primit președintele Fallières și dela colonia franceză din Londra, care împreună cu poporul englez se întrecă și se unea în însuflețirea lor pentru prietenia pe care o pecetluiau strângerea de mână a unui coboritor de regi, Rege și Impărat și a unui bătrân și

înțelept cetățean, tot atât de mare și demn, din poporul pe care-l reprezintă.

Și fiindcă venise vorba de pofta Germanilor de a-și estinde puterea tot mai mult, ea nu-și are cauza decât mai cu samă în sistemul autocratic, care e covârșitor în politica Prusiei și a Regelui ei. Datătoare de măsură pentru întreaga politică a Germaniei e politica Junkerilor (a boierilor prusieni) cari s'au pomenit stăpâni pe situațiunea din Prusia și au introdus apoi alegeri cam ca pe la noi după un sistem electoral de castă ce le venea așa de bine lor și care este și rămâne reacționar încât nu se mai potrivește nicidecum pentru împrejurările de astăzi. Junkerii prusieni și-au dat silința să păstreze acest sistem asupritor, chiar și după ce în celelalte state federale ale Germaniei au pătruns reforme electorale democratice.

Numai mulțumită acestei politici s'a putut vota în dieta prusiană o lege ca aceea, prin care se dă dreptul celor mai tari și mai avuți precum și statului să cumpere cu forța moșiile Polonilor agonisite de moșii și strămoșii lor luându-le astfel pământul, care le dă putere așa de mare după zicala: „a cui e pământul a celuiia e și Târă”.

Se vede însă că atât reprezentanții acestei politici prusace cât și poporul german mai ales simt greul sistemului reacționar ce dănuiește încă în Prusia, care dacă nu tocmai o compromite atrage ura altor neamuri asupra-i. Dieta prusiană, care va ieși din alegerile ce urmează să se facă în luna lui Iunie, e chemată a hotărî dacă trebuie ori nu să se facă vre-o schimbare în sistemul electoral de astăzi. Între reacționar și democrație s'a încins o luptă aprigă și e cu putință, ca spre mângăerea tuturor iubitorilor de libertate să birue cauza celor drepti și nedreptățiți.

Dacă se va întâmpla aceasta, a-

tunci Prusianii și Germanii pot privi cu mai multă liniște la manifestațiunea de prietenie între Englezi și Francezi.

La jubileul „Gazetei”.

Blaj, 1 Iunie 1908.—Trimit pentru fondul jubilar al „Gazetei” 5 (cinci) coroane.

Primiți și din parte'mi sincerele felicitări la jubileul duplu.

Ioan German,
profesor.

București, Ianuarie 1908. Cele mai sincere și românești urări „Gazetei”, conducătorului și redactorilor ei. Să le dea D-zeu fericire și viață lungă, să dea D-zeu să trăiască această foaie a românismului cât va trăi pământul Transilvaniei pe care l'a apărut cu sfințenie și privilegheat cu atâtea griji grele.

C. M. Bărcan,
fost institutor.

București, Februarie 1908. — Îți urez să trăiești ani mulți, și să-ți vezi aspirațiunile realizate, așa după cum îți dorește inima. Aceleași urări și iubitorilor colegi dela „Gazetă”, cărora le doresc succes în lupta lor de toate zilele. Cu Dumnezeu înainte, căci isbânda este a acelora, cari știu dovedi mai multă stăruință și statornicie.

Iuliu Roșca.

Năsăud. Doresc „Gazetei Transilvaniei” vrednicei mame a ziaristice române, ca trăind cât va trăi neamul românesc, ținând cu tărie în mână drapelul națiunii noastre, lucrând din toate puterile pentru a ne lumina și întări, păstrând toate cele moștenite dela străbunii noștri, să fie de toată lumea iubită, respectată și să poată serba jubileul mai fericite; iar actualului domn director jubilar să serbeze și jubileul de 100 ani.

Artemiu I. Mureșianu,
cand. de avocat.

P. S. Trimit pentru fondul jubilar al „Gazetei” suma de 5 (cinci) coroane.

A. M.

Zărnești, în 20 Aprilie 1908. — Mult Onorate d-le Director și d-le Redactor a mult valoroasei și renumitei „Gazeta Transilvaniei”. Cu o mare bucurie și iubire viu a vă felicitat cu ocaziunea jubileului de 70 ani a mult prețuitei Gazete ce o redactați, ajungând razele ei în mare depărtare, peste hotară, la toți ai noștri stimați trați. Doreșc ca și pentru viitor să ne abonăm și să o cetim cu mare onoare, poftindu-vă din parte-mi, mult stimate d-le director și d-le redactor, deplină sănătate și bucurie la mulți și fericți ani pentru a continua frumoasa redactare. În fine binevoiti a primi puținul meu ofert de două coroane pentru fondul jubilar și două coroane pentru abonamentul numărului popular până la finea anului 1908. Vă salut cu profund respect.

Ioan Răuță,
comerciant.

Găbud, 1908, 27 Mai. — Onorate domnule redactor! Precum micile furnici sărguincioase unite într'un cuget fac un puternic mușințiu, ca să aibă unde să se adăpostească pe timp de viscol, viu și eu cu puținul ajutor, deși am trimis banii pentru nr. jubilar, ceea-ce s'a și publicat în nr. 14 de Duminică, și trimit acum cu mandat postal 3 (trei) coroane, ca precum din fircielele de năsip se închiagă zidul cel mai puternic, așa și cărămizile mele cu celelalte mii să formeze un fundament, pe care să nu-l frângă sabia dușmană. Doresc încăruntitului d-n Dr. Aurel Mureșianu zile frumoase, ca ele să ni-se arete și mai roditoare. Să ajungem și jubileul de o sută de ani și încă la alte sute de ani, până la cea din urmă suflare de Român.

Ariton Oprinca,
econom.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Serisoare.

Pentru E. P.

Dacă azi pornesc la Tine'n zbor pe-aripa fantaziei și strein 'Ţi-aduc ofrandă preoteas'a Poeziei Şirele aceste, — iartă! Vina mare, vina'ntrăeagă Cântecule tale-o poartă și durerea ce ne leagă. Dorul tău, a cărui jale o'nțeleg priveghitori De'l ascult în nopți cu lună — mă trezesc cu el în zori. Vina-i: plânsu'Ţi o mireasmă, rouă strânsă pe un crin.

Gânditoare'mi pari ca Elza când visa de Lohengrin și te-asemuesc din basm cu trista Floare-de-cicoare.. [Fără maștera-i Urs-tă: „cine o sărută moare!”]

Ori ești soră cu Sfiala? Și tresai ușor de-un tunet Când de geam — privind la nori — lip își razemi [capul brăuțet?]

Ori ești blondă, pătimașă și cu buze de rubin, Ochii tulburi, sânu'n floare pururi gata de suspin!?

Albatros cu aripi frânte — per — pe-o stâncă [lângă mare]

Am străfulgerări de vise de pe vremuri legendare, De viteji pe coif cu fulger morți în mâni cu spada [rup-tă..]

Vreau să-i cânt, dar tinereța-mi irositu-sa în luptă, Lupta lacrimilor grele, toat'en suflet ricurate — Neștiind să plâng — acolo ele gem învalurate, Zace'n marea lor sărată luctoru-argint al minții... Unde-i dragostea să'l scoată făurindu mi scut [credinții?]

Dorul tău, a cărui jale o'nțeleg priveghitori

De'l ascult în nopți cu lună — mă trezesc cu el în zori. Că pornește azi la Tine'n zbor pe-aripa fantaziei și strein 'Ţi-aduce ofrandă preoteas'a Poeziei Şirele aceste, — iartă! Vina mare, vina'ntrăeagă Cântecule tale-o poartă și durerea ce ne leagă.. Nicolae Brătianu.

Amintiri din Ardeal.

Tripla alianță.

În vara anului 1884 mă aflam în vacanță în comuna mea natală și eram ocupat cu munca câmpului, că tatăl meu, deși era preot de meserie, totuși era unul dintre cei mai harnici agricultori din împrejurimi. De altmuncu și lucrul de mirat că mai toți preoții din Transilvania se ocupă serios cu agricultura, că altfel nu ar putea scoate la căpătâi, mai cu seamă că sfeștaniile au scăzut la 20 și chiar la 10 bani și te scoală în puterea nopții să-i faci sfeștanie creștinului și să-i stropești cu apă molivită (sfințită) și vitele, că le trimite la munte la pășune. De aceea să nu vă prindă mirarea, când veți întreba pe vre-un fiu de preot din Transilvania, ce este tatăl său; căci în cele multe cazuri vi se va răspunde că tata este econom sau agricultor cu barbă, în loc de preot. Și nu greșește, că în zilele de lucru numai barba deosebeste pe preotul transilvănean de țărani. Și să nu credeți că dacă preotul din Ardeal se ocupă de agricultură, își neglijează biserica. Nu, Doamne ferește,

slujba bisericească și-o face pare că ar sta mitropolitul la spatele lui, dar și poporul o merită asta, că dela biserica numai o boală gravă îl poate reținea.

Este bisericos poporul nostru din seamă afară și crede în cele sfinte minune mare, furturi și pricine nu se prea întâmplă că îi e frică poporului de moliva de blăstăm. 'Mi aduc aminte că un țăran dela noi având un proces, s'a căpuit de nițică cinstre petru avocatul lui, adică a cumpărat doi pești mari vii, pe cari l-a pus în fântână până dimineața când avea să-i ducă plocon avocatului.

Dar dimineața fiind chiar ziua de sfântul Ilie, se duce omul meu cu noaptea în cap să scoată peștii din fântână — dar iai de unde nu-s. — l-a șterpelit cineva peste noapte și bietul creștin în loc de-a algera la primărie vine la tata și-i spune pățania.

Înainte de a se termina slujba bisericească, apare tata cu cartea în ușa altarului și invită pe popor să ingenunchieze, că este silit a ceti slujba de blăstem. Abia pronunțase aceste cuvinte și un țăran se apropie și spuse:

— »Nu mai, ceti, părinte, că s'au găsit peștii!»

Au teamă țărani de slujbă ca de foc, dar în schimb și preoții își pricep chemarea.

La nunta unei surori de-a mele, când era petrecerea în toiul ei, vine un țigan,

nu altcineva, să meargă tata să-i îngroape un copil născut mort.

Tata fiind bine dispus, ca la nuntă, răspunde țiganului fără de a-și da seamă, că acum nu are timp. Să mai aștepte. Și știți ce a replicat țiganul?

— »Nu face nimic, părinte, dacă nu aveți acuma timp, o să aduc eu copilul aci și vă veți duce cu el la groapă când veți avea timp.»

Ce mai putu face tata? A lăsat nunta și s'a executat ducându-se la țigani.

Dar să trecem la obiect, adică la tripla alianță.

Cine a format tripla alianță? Pe acel timp se afla la noi ca scriitor în cancelaria comunală un rigorozant în drept anume Drăghici, de fel din comuna vecină Săcădate, fusese pe vremuri cel mai bun student și ultimul an de drept îl începuse la universitatea din Pesta, dar din cauza alcoolului scăpătase și deveni un fel de scriitor comunal și trăia mai mult din milă, că o zi lucra și trei zile bea — sic — iubeo sic vollo era diviza lui. Și când venea primarul de îl invita la cancelarie la lucru zicându-i:

— »Domnule, te așteaptă lucrările, vino în cancelarie, ce faci aici? li răspundea:

— »Quod licet Jovi, non licet bovi». Și nu se mișca din cărciumă decât atunci când avea poftă.

Desbaterile în *dieta ungară* merg strună. În ședința de Sâmbătă în afară de ordinea de zi a ajuns la pertractare așa zisa „*apropiație*“, adică intrarea în vigoare a bugetului. Căci pertractându-se bugetul anului 1908 trebuie ca acesta cât de curând să se ridice la valoarea, deoarece intrându-se în luna a șasea, am ajuns acolo, că punerea în praxă a bugetului se va putea efectui numai pe a doua jumătate a anului existent, iar pentru jumătatea trecută guvernul a manipulat pe baza indemnității numai.

Fiind pusă de urgență la ordinea de zi *apropiația*, s'a primit cu mare însuflețire. La chestiunea aceasta dintre deputații naționaliști a vorbit numai d-l Dr. A. Vlad, care nu primește proiectul, deoarece e de credință, că oficanților publici li s'a pus în vedere îndeplinirea pretenziunilor lor, cari par a fi foarte mari și prea exagerate.

Se ocupă apoi de ținuta partidului independist, despre care susține că și-a părăsit principiile de până acum și că guvernul s'a pus în serviciul unei singure rase.

În ședința de Marți *dieta* a votas așa numita „*novellă-penală*“ adică *modificarea și întregirea codului penal*. La desbaterea acestui proiect au luat cuvântul mai vârtos deputații *advocați*. Dintre deputații naționaliști a luat cuvântul dep. Dr. A. Vlad, care s'a ocupat cu proiectul din punct de vedere juridic declarând că numai atunci va vota această lege dacă se vor lăsa din el unele dispoziții, cari sunt păgubitoare din punctul de vedere al jurisdicției administrative.

Cel mai nou proiect de lege, cu care contele Apponyi vrea să ferească țara, este acela prezentat în ședința de Luni a camerei, privitor la *invățământul gratuit în școlile populare*. Apponyi vrea prin proiectul său să scape pe susținătorii de școale de toate grijile, dar în proiectul său de lege ia dispozițiuni, cari în privința materială sunt foarte asupritoare pentru școlile elementare confessionale și totodată gravaminoase pentru autonomia bisericilor.

Apponyi susține în motivarea proiectului său, că după statistică din 3,153.763 copii obligați a cerceta școala, numai 2,507.916 o cercetează, adică numai 79.5%, pe când 645.820 copii sunt lipsiți de orice instrucțiune. Faptul acesta îl atribuie împrejurărilor,

în comuna Rășinar de lângă Sibiu era de asemenea aplicat în cancelaria comunală fostul profesor la liceul din Blaj, anume Paul Marin, la fel cu Drăghici. Și prin jurul Blajului rătăcea un anume Sâmbetean rigorosant în medicină, care ajunsese și el în categoria celorlalți doi.

Intâmplarea a adus cu sine ca acești trei savanți să se întâlnească în vara anului 1884 în comuna mea natală și salutul lor a fost: Aceasta este adevărata triplă alianță. Erau tari în latină toți trei, pe timpul acela latina era studiul principal în licee.

— »Tres faciunt collegium! Se îmbrățișează și se sărută. Erau toți trei trei ca lumina și Drăghici nici una nici două, le zice:

— »Haideți să mergem la popa Mihăilă, că ăla are vin la pivniță și este ospitalier, de vinul din cărciumă veți fi sătuli și voi.

Sâmbeteanu răspunde:
— »Si omnes consentiunt ego non contradico!

— »Ergo să mergem!

Și merși au fost, că eu cu tata tocmai descărcam un car cu fân în grădină, când ne trezim cu ei cu pălăriile pe ceafă.

— »Salutările noastre respectuoase, părinte Mihăilă, venim să te salutăm ca magii dela răsărit.

Tata văzându-i m'a închinat cu carul cu fân, trimițându-mi pe servitorul Gligore

că susținătorii de școale sunt îndreptățiți după lege a încasa taxe școlare (didactur) și că după lege mai sunt prescrise și alte taxe. În anul școlar 1904—5 au intrat în total ca taxe școlare 2,422.222 coroane. Diu suma aceasta se vine o parte nu neînsemnată și pe școlile române confessionale. Dar suma ce-o arată ministrul în motivare e socotită prea jos, după ce e știut, că contribuțiile la noi să fac în partea cea mai mare nu în bani, ci în cereale. Starea aceasta o află ministrul nemai suportabilă. Scopul lui e vădit: să slăbească și mai mult venitele școlilor noastre pentru ca acestea să fie de arândul constrâns, vrând nevrând, ca sau să se arunce în brațele statului, sau să se desființeze pe sine însă-le. În alte împrejurări, când statul ar fi cu egală considerație la interesele de viață ale școlilor și ale culturii noastre, gratuitatea învățământului așa cum vrea s'o eșecute Apponyi, ar fi un sprijin și numai spre binele dezvoltării lor; în împrejurările de azi însă trebuie să fim cu ochii în patru în fața noului proiect.

În aceeași ședință Apponyi a prezentat și un proiect de lege privitor la înființarea de *școli economice de repetiție*, cari ar fi chemate „*să încheie învățământul popular*“. Și față de acest proiect trebuie să fim cu băgare de seamă, căci suntem pățiți. Știm doar cu toții că actuala politică de stat nu caută: de corespunde școala școlului pedagogic și cultural, ci *caută numai progresul în limba maghiară*. Și tare ne teamă, că și aceasta lege, care sună de altfel bine la ureche, să nu urmărească tot numai învățarea limbei statului. Apponyi avuse de gând ca aceste două legi să le treacă prin *dieta* încă înainte de vacanțele de vară. După o știre mai nouă Apponyi, la cererea președintelui camerei Justh, s'ar fi gândit altfel și le-a amân timer pe toamnă.

Se zice, că *dieta* în urma marilor călduri va lua vacanțe de vară la mijlocul lunii Iunie st. n.

În ședința de ieri a *dietei* ministrul de agricultură Darauyi a prezentat un proiect de lege privitor la *promovarea creșterii vitelor*.

Studentii universitari români învinuți pentru agitație. În unul din numerii trecuți am adus știrea, că mai mulți studenți români dela universitatea din Budapesta au fost trași în cercetare disciplinară de

să-mi ajute la descărcat, iar dânsul s'a dus să-și primească oaspeții, că îi plăcea de ei când îi vedea teferi.

Tata îi primește cu cuvintele:

— Bine-ați nimerit la noi, dar uite, preoteasa este dusă la câmp. Dacă voiți, vă pun la dispoziție brânză, slănină, ceapă și prescuri, ce avem ca în zile de lucru.

— »Bravo! răspunde Marin, — »mai îți aduci aminte părinte de zicala:

*Quid quid agis
Prudenter agas
Et respice finem.*

Tata, care terminase cu teologia în anul 1847, era perfect în latină și le traduse îndată cele mai de sus, adică: ori și ce vei face să faci cu socoteală și să te gândești la sfârșit.

Drăghici la acestea îi spune tatei:

— »Părinte, când ne-ai invitat la brânză și ceapă gânditu-te-ai că ce urmează după asemenea mâncare? Și ceilalți colegi răspunseră în locul tatei.

— »Bănturică, Părinte, nițel acrișor din pivnița Sfântiei Talec.

Se întinse o masă pe iarbă sub umbra unui dud în grădină, și până se aduse de ale gurei, ei cântau în cor:

*Gaudeamus igitur
Juvencum dum sumus
Post molestam senectutem
Post jucundam juventutem
Nos habebit humus.*

Tata prinde curaj și după ce aduse

cătră senatul universitar pe motiv, că la un banchet dat în Budapesta, la care au participat și câțiva deputați naționaliști, ar fi ținut discursuri politice atâtaoare. O telegramă ce ne sosește acum din Budapesta, ne anunță că senatul universitar a *încetat cercetarea*, dovedindu-se acușele aduse de neîntemeiate.

Deputații naționaliști și noua lege a lui Apponyi.

Budapesta, 4 Iunie n. 1908.

Clubul deputaților naționaliști *dietali* a ținut Marți și Mercuri ședințe, luând în desbatere noul proiect de lege al ministrului Apponyi privitor la învățământul gratuit în școlile populare. S'a hotărât respingerea proiectului, de oarece sub masca gratuității el cuprinde o nouă lovitură în contra școlilor naționalităților și fiindcă dispune, ca matriculele și certificatele de absolvire să fie făcute în ungurește și în școlile unde limba de învățământ nu este cea ungară.

Mercuri după amiază s'a intrunit și comisiunea *dietală* pentru afacerile instrucțiunii publice luând în desbatere noul proiect al ministrului Apponyi. La aceasta ședința a luat parte și dep. V. Goldiș, care este membru al acestei comisii, și a ținut un discurs în numele partidului naționalităților arătând punctul de vedere al naționalităților.

Dep. Goldiș a declarat că deși este în principiu pentru gratuitatea învățământului, proiectul lui Apponyi nu aduce însă nici o înlesnire școlilor românești și se mărginește numai la desființarea taxei de 30 bani, pe care o plătesc părinții pentru penziune. Comunele greco-orientale fac mari sacrificii pentru menținerea școlilor. Declară că nu aprobă dispoziția proiectului de lege, prin care statul desființează școlile confessionale și puterea lor națională, legând în schimb de condiții foarte grele compensațiile ce le acordă. Deputatul Goldiș termină declarând că nu primește proiectul.

Ministrul Apponyi declară că în primul rând are în vedere interesele statului și națiunii ungare și cere școlilor o activitate pozitivă în direcție patriotică. Școlile, cari nu vor putea răspunde cererilor în această privință, vor fi desființate.

Proiectul a fost apoi primit.

Clubul naționalist s'a ocupat în ședințele sale de Marți și Mercuri și cu alte proiecte, cari vor fi depuse în Cameră. În ceea ce privește reforma electorală, care este cu totul necunoscută, s'a decis că partidul trebuie să stea în așteptare. După informațiile luate, guvernul vrea să aducă o reformă electorală, în care să introducă votul universal plural și pe față; acest guvern nu va aduce reforma adevărată cerută de popor. Chiar în acest caz, se crede însă că naționalitățile vor putea obține 50—60 de mandate.

Deputații s'au ocupat apoi cu acțiunea pe care trebuie să o desfășoare în timpul vacanțelor și s'a hotărât a se ține mari întruniri populare și a se continua cu organizarea partidului.

servitoarea de ale gurei, o trimite să aducă din pivniță o oală barosană cu vin.

Când apărui servitoarea cu vinul, acesția o întimpină cu latinesca:

— »*Moriturum le salutant!*

Biata servitoare le răspunde:

— »Dacă poștiți castraveți verzi avem, dar murături nu! S'a stărnit un râs de nu m'am mai putut răbda în carul cu fân și am făcut schimb cu servitoarea luând și eu parte la petrecere. Acum ține-te gură, începe Drăghici:

„Edite bibite colegiales
Post mortem nula voluptas.“

Sâmbetean își aruncă pălăria și cu pâharul în mână începe:

„Quid bene bib't
„Bene dormit.
„Qui bene dormit
„Non peccavit.
„Qui non peccavit
„In coelum venit.
„Ergo, qui bene bibit
„In coelum venit.“

»Ergo bibamus pro salute Michaelis! și dă-i cu pâharul.

Mai scoatem o a doua și a treia oală și în timpul închinării aduseră ei în discuție pe Herodot, Ovidiu, Virgiliu, Cicero, Caesar, erau numai savanți jurul mesei.

La a treia oală li se înmuiase la toți glasul, așa că nu o mai puteau duce și simțeau un fel de oboseală, li-se închideau ochii, și văzându-i în ce stare au ajuns

Situația Românilor bucovineni. Poporul român din Bucovina, care de câțiva ani a fost desbinat din cauza conducătorilor săi și reprezentat prin două tabere, una democratică și alta națională, după cum se vede în cel mai apropiat timp, se va uni cu prilejul alipirii Românilor bucovineni de marele partid creștin-social din Austria.

Spre acest scop s'a și ținut Dumineca trecută o adunare a bărbaților de încredere a ambelor partide românești, sub numirea de »Adunarea bărbaților de încredere ai partidului creștin-social român«. La această adunare a participat un număr foarte mare de persoane de încredere din toate unghiurile țării. După ce s'a ales ca președinte al adunării deputatul Dr. Aurel Onciul, acesta ia cuvântul și declară că s'au pus toate mijloacele în mișcare pentru a se ajunge la pace și bună înțelegere în partidul român. Apoi a prezentat adunării un statut de organizare foarte bine alcătuit pe bazele partidului creștin-social. Statutul de organizare e lucrat de deputatul Dr. Aurel Onciul și aprobat de clubul deputaților români din Viena. Statutul s'a primit unanim de către adunare cu modificarea, că partidul creștin-social-român își rezervă mână liberă în toate afacerile național-culturale, în toate celelalte privințe se alăturăză necondiționat la partidul creștin-social austriac. Adunarea a primit cu vie satisfacție constituirea poporului român într'un partid creștin-social-român și a hotărât unanim alipirea către marele partid creștin-social din împărăție. Propunerea și proiectul de împăcare al partidelor române a fost primit cu entuziasm și s'a ales o comisiune pentru facerea împăcării.

»Femei întemnițate. Știm că tribunalul din Deva a condamnat pe soția deputatului Vlad pentru »agitație« la o lună închisoare de stat. Osânda aceasta grea a produs în toate părțile locuite de Români mare surprindere și mâhnire. Osânda aceasta a pus însă pe gânduri și pe șovinistii maghiari, căci iată ce scrie ziarul »Budapesti Naplo«: »Avem obiceiul să ne îngrozim de câte-ori e vorba de tiranii din Rusia. Ei, — acum putem să ne îngrozim de noi înșine. Procuratura a intentat proces d-nei deputatului Dr. A. Vlad. Bine a făcut. Judecătoria însă n'a făcut bine, osândind o femeie la o lună închisoare și 600 cor. pedeapsă în bani. Căci în sfârșit, nu credem, că d-na Vlad să stăpânească talentul oratoriei în așa măsură încât cu tiradele ei de naționalism să fie în stare a primejdui ideea de stat. Ci credem, dimpotrivă, că soartea unei femei, care din pricina unei vorbării mai ascuțite ajunge să fie închisă o lună încheiată, e foarte acomodată de a stârni o agitație mult mai cu efect, decum e în stare să desvolte bărbatul ei cu întreg partidul său. Dacă azi în țara noastră se face agitație între naționalități — vina e a sistemului. Usurpăm terenul sub noi, dacă întregim șirul martirilor — cu femei martire.«

Avis d-lor procurori!

Un succes al socialiștilor în Prusia. La alegerile de delegați pentru *dieta* prusiană, cari s'au făcut Miercuri, social-de-

strig la Gligore să aducă o sarcină de fân mai bun, să le aștearnă la umbră să se odihnească. Și Gligore veni cu un braț de fân și le făcu pături. Marin văzând pe Gligore cum le așterne fânul, mai zice odată: »sic transit gloria mundi! și servitorul le sprne: — »las' că mai aduce Gligore încă un braț.

S'a culcat oamenii mei, și nu le-ai mai auzit gura, decât îi vedeai cu mâna alungând câte o afurisită de muscă, care venea să-i sărute, și strănutând dau cu mâna și mai ziceau:

»Nolli me tangere
»Circulos meos.«

25/V 1908

De Sub Surul.

Viața.

Vezi urlă vajnică pădurea,
Când norii scapără scânteii:
Se bat ștejarii cu furtuna
Și birue turbarea ei.

Învingerea e a puterii
Viața doar în ea trăește...
Numai poporul tare nvinge
Și'n mijlocul furtunii crește.

Voi toți cari plângeți ca nebunii,
Lăsați, să plângă numai ei,

mocrații au avut majoritate în trei sau patru cercuri electorale din Berlin și în trei sau patru cercuri din provincie. Până acum socialiștii nu erau reprezentați în dieta prusiană.

Pelerinaj la Roma.*

Veneția, 31 Mai n. 1908.

După obositoare zile din Roma, zile pline de momente mișcătoare și neuitate, am sosit aici în liniștea mării, și odihniți la sânul ei, caut să vă dau o încheiere a raportului fugitiv, ce v'am scris despre acest memorabil pelerinaj, de care se va mai vorbi mult. V'am fost telegrafiat în 26 l. c. despre primirea cordială ce ne-a acordat-o S. Sa Papa Piu al X-lea. Ei bine repet, și mă vor aproba toți pelerinii, că aceasta a fost încununarea pelerinajului și culmea călătoriei plăcute, ce am făcut-o pe pământul Italiei-mame.

S. liturgie românească în San-Pietro. Înainte de a vorbi însă de recepția la vatican, trebuie să amintesc despre s. liturgie solemnă, celebrată Marți 26 Mai, în basilica S. Pietro. Această s. liturgie era să fie introdusă la audiență, dar prin faptul că S. Sa a fost ocupat prea mult cu miile pelerinilor francezi, audiența ni-s'a amânat pe Miercuri 27 Mai, și astfel s. liturgie românească din vatican a rămas singură evenimentul zilei pentru noi.

A celebrat Preasfințitul episcop al Orăzii Dr. D. Radu, asistat de canonicii Dr. V. Szmigelschi, N. Nestor, Dr. Fl. Stan, vicarul J. Macaveiu, Al. Gera, Dr. V. Lucaciu, protopopii Dragoș și Popovici (Lugoș). Dr. C. Bulcu și Dr. D. Fireza, cadiconi. Procesiunea dela sacristie până la altarul principal al »catedrei s-tului Petru« — o distanță considerabilă — a fost imponentă. Publicul străin foarte numeros, privia cu uimire la aceasta intrare, asemenea celei a Papei, și se întreba cu interes: ce este? — cine sunt?

Astfel multă lume a aflat despre Români din acest prilej. Decursul sfinte liturgii a fost solemn. Jurul e decorat întocmai ca și la solemnitatea canonicării de Duminecă. Publicul credincioșilor asistenți e destul de numeros și ales. Pe lângă ai noștri mai sunt de față toți elevii români ai colegiului de Propagandă, toți elevii colegiului grec în frunte cu rectorul, părintele Gaiser, părintele N. Franco, preot grcat, amplotiat la biblioteca vaticană, un arhimandrit sârbesc, un preot din Alexandria, părintele Ciril Charon, un publicist entuziasmat de cauza aniversariului S. Joan Chrisostom, care se interesează mult și de pelerinajul nostru, complementar și el ai celorlalte serbări — și mulți alți străini.

Cântările le-a ținut corul teologilor, care a cântat și Duminecă în biserica Propagandei, ajutat de părintele Antal, un puternic cântăreț și părintele Jenea din Lugoj.

*) Am publicat în numărul de zi câteva corespondențe, cari descriu pelerinajul ce l-au întreprins la Roma 90 de Români uniți, în frunte cu doi episcopi, cu ocaziunea jubileului Papei Piu al X-lea. Astăzi publicăm încheierea acestui raport.

Înainte și în decursul sfinte liturgii cei mai mulți pelerini, preoți și mireni, s'au spovedit la preoți de ai noștri și s'au cuminecat. Momentul acesta de o evlavie pătrunzătoare, a fost mișcător și s'a relevat spre cinstea noastră.

(Prânz la colegiul grecesc). Direcțiunea colegiului grecesc, numit al Sfântului Atanasie, în care erau până de curând Români trimiși la Roma, a dat din acest prilej un prânz festiv, în onoarea Românilor. Au fost invitați pe lângă acei doi episcopi și foștii alumnii români ai colegiului, încă vre-o câțiva fruntași, clerici și mireni, ai pelerinilor, în total 15 persoane. A fost un prânz diplomatic, la care s'a toastat în mai multe limbi: italienește, grecește, latinește, nemțește. S'a relevat într'u toate importanța Românilor și rolul lor în Orient.

(Escursiuni). După amiază s'au făcut excursiuni în diferite părți, în jurul Romei: unii la Frascati, alții la Albano, alții la Grotta ferrata, vestita mănăstire a Bazilicantilor greci și iar alții la »Tre fontane«, celebra mănăstire a Trapiștilor.

(Cină comună). Seara, am fost la cină oaspeții ilustrului Episcop al Orăzii, care a voit să intrunească odată la un loc pe toți pelerinii, fiindcă 35 înși (cei de cl. II), erau încuartați într'alt loc, la »Sf. Marta«, sub conducerea părintelui Dr. D. Fireza.

Astfel s'a aranjat o cină comună la hotelul nostru »Aliberti«. În cursul cinei s'au rostit mai multe toasturi, prin cari s'a relevat importanța manifestărilor bisericesti și naționale, care s'a săvârșit prin acest pelerinaj. Au vorbit: Episcopul Dr. Demetriu Radu, — admirabil de frumos și avântat, — Dr. Vas. Lucaciu, Episcopul Dr. V. Hossu, — relevând progresele pelerinajelor românești, trei la număr — badea George Pop de Băsești, pentru cei doi ilustrii Episcopi, Ladislau Pop din Cluj și Dr. E. Daianu, care a vorbit pentru Români gr. or., cari s'au atașat la acest pelerinaj, — vre-o 5—6 la număr, și cari au putut vedea, că în Roma se respectă și se păstrează ritualul oriental și obiceiurile lui, mai mult chiar decât la noi acasă. — Seara aceasta, care a deschis inimile, a lăsat cea mai bună impresiune, pe care ilustrul Episcop Dr. Radu a caracterizat-o foarte potrivit prin câteva versuri de Alexandri.

Ziua din urmă.

Pe Mercuri, la 27 Mai la oarele 10^{1/2}, a. m., a fost fixată audiența noastră la Papa. La 9^{1/2} oare eram toți pe piața San Pietro, în mare ținută: preoții în gală, damele cu voal negru, domni în frac. Două dame au îmbrăcat costum național: D-na Crăciun din Lugoj, avea un splendid costum din România, ear d-soara Getta Hodoș, copila desmierdată de toți, purta un minunat costum de Seliște. Aceste costume, și reverențele de gală ale canonicilor și protopopilor noștri, făceau senzație, și atrăgeau toate privirile. Rar se va fi vorbit în Roma despre Români, ca în această zi.

Fiecare pelerin avea bilet pentru audiență. La grupul nostru respectabil s'au mai adăus 6 elevi români ai colegiului de Propagandă și vr'o câțiva elevi minorități din Moldova, Români și ei, cari doriau să asiste la recepțiunea noastră. Astfel eram binisor peste o sută.

La 10 oare am intrat în sala destinată: sala consistorială, o sală foarte mare. Fiecare a putut șede, atâtea scaune erau în rând pe lângă perete.

Ceva înainte de 11 oare se apropie Sfântul Părinte însoțit de curtea sa: trei gardiști de onoare, un camerar, un membru al gardei nobile, și maiordomul Bisletti. Am îngenunchiat și ne-a binecuvântat, apoi ne-am ridicat în picioare. Însoțit de cei 2 Episcopi ai noștri, Sfântul Părinte a mers în jur pe la fieștecare, și cum i-au fost prezentați i-au sărutat mâna și au răspuns la întrebările ce le adresa ici colea.

După acest părintesc »cerce« Sf. Părinte și-a ocupat tronul și Episcopul Radu a rostit latinește acel discurs important, pe care vi l'am trimis întreg în traducere fidelă.

Predarea a fost vrednică de cuprinsul său important. S. Sa asculta cu vădit interes, și sublinia cu gestul său amabil-pasagele mai importante; astfel a subliniat și pasajul, în care se recitau declarațiile lui Ioanitu Impăratul: »Nos genere et sanguine Romani«.

Sfârșind Episcopul Radu, pelerinii au aclamat cu »să trăiască« entusiaste.

Papa a poftit pe cei doi Episcopi să șeadă, unul de-a dreapta, altul de-a stânga, și apoi a răspuns. Rar și respicit, blând și părintesc, a vorbit așa de pătrunzător pentru noi, încât și cei ce nu știu italiește, l'au înțeles.

A spus, că se bucură și-și gratulează că vede atâția Români în jurul său. Nu s'a îndoit că din prilejul jubileului său sacerdotal, »bunii Români« nu vor lipsi dintre cei ce-l felicită, fiindcă cunoaște alipirea noastră de Roma și scaunul ei apostolic.

»Romani sono doppiamente Romani« (Români sunt de două-ori Romani) — zise Papa Piu al X. — Romani prin sânge și Romani prin credință. Când împăratul Romei v-a dat vouă misiunea cea mare în Orient, voi ați dus acolo din Roma și sămânța creștinismului, religionea Romei lui Petru, și a-ți păstrat-o în mijlocul tuturor turburărilor.

De aceea se bucură, că cu atâta jertfă am venit la Roma, unde putem vedea și urmele părinților — o parte din trecutul nostru glorios — și monumentele religioase, pe care am păstrat-o. Mulțumește pentru aceasta nouă dovadă a dragostei și alipirei fiești și ne binecuvântă pe toți:

»Binecuvânt biserica voastră, care v'a susținut în legătura Romei-părintești; binecuvânt episcopatul vostru, în frunte cu Metropolitul vostru și episcopatul catolic latin, care v'a ajutat.« Binecuvânt pe Majestatea Sa ces.-apost. Francisc Iosif I, care este Domnitorul vostru și regele patriei voastre, binecuvânt pe arhiducele Francisc Ferdinand, fiitorul vostru Domnitor; binecuvântă apoi clerul, mai ales pe parohii in cura animarum, pe părinți ca să-și crească bine copiii, și pe copii ca să fie ascultători de părinții lor.

»Reîntorcând la vetrele voastre — cam astfel încheie — spuneți tuturor, că Papa vă iubește; că Papa purtând crucea

*) Prin cuvintele »care v'a ajutat«, S. Sa Papa exprimă o dorință a Sa justă, generoasă ca și un fapt îndeplinit. — Red.

sa — ba ași putea zice chiar Calvarul său — se roagă pentru toți, și în special pentru iubiiții Români. Rugați-vă și voi pentru mine, că rugăciunea multora ne ajută întru împlinirea misiunii mele. — Și eărăși ne-a binecuvântat.

Înainte de a eși S. Sa a mai dat mâna celor mai de aproape, preoți și mireni, și ne-a binecuvântat de nou. Părea că-i e greu să se despartă de noi.

Primirea aceasta peste așteptare de cordială, binevoitoare și părintească ne-a umplut pe toți de mângâiere și mândrie.

Din acest prilej s'a predat S. Sale obicinuitul »obol al Sf. Petru« — pus într'o punguliță țesută în stil românesc la atelierul reuniunii femeilor române din comit. Hunedoarei, donațiunea d-nei Elena Hossu-Longin și Pop de Băsești.

După audiență toți pelerinii s'au fotografiat într'un grup, cu cei doi episcopi în frunte.

(Plecarea din Roma.) Cu cele mai bune impresiuni, toți sănătoși și veseli, Miercuri seara am plecat din Roma. O mică ceată, sub conducerea Dr. Fireza, au plecat la Ancona-Fiume, direct spre casă; iar ceilalți sub conducerea episcopului Hossu spre Firenze-Venezia. În Florența am petrecut 2 zile frumoase Joi și Vineri având cuartir în »Hotel Metropole«. Sâmbătă dimineața am plecat și d. a. la 2 am ajuns la Venezia, descinzând aici la »Hotel Manin« lângă piazza San-Marco. După vizitarea monumentelor Veneziei, și o escursiune la Lido, unde s'au luat băi de mare, cei mai mulți pelerini au plecat în astă noapte, adevă vor pleca dimineață, cu vaporul spre Fiume și acasă.

Cu acestea îmi încheiu și eu raportul, scris în cea mai grăbită fugă, rămânând ca să-l completez într'alt chip. Cum sunt informat o descriere amănunțită a acestui pelerinaj se va publica în »Răvașul«, revistă culturală în Cluj, care va scoate spre acest scop un număr special.

Romanus.

STIRILE ZILEI.

— 23 Maiu v.

Examenul de clasă la școala comercială superioară română din Brașov. Marți după amiază s'a încheiat examenul cu elevii de pe cl. III com. română din Brașov cu următorul rezultat: Din 23 elevi, 20 au fost admiși la ex. de maturitate, iar 3 pot face examen de »corigență« din 2 obiecte, în Septembrie. Au fost clasificați cu nota generală: foarte bine (2) Dum. Sgăvârdea, Traian Stanciu; cu bine (5) Ioan Balea, Gh. Bucșa, Ioan Iosif, Ilie Maftieș, Dion. Marcu; cu suficient (13): A. Candel, Claudiu C. Comanescu, Ioan Comșa, Gavriil Crișan, Dum. Gal, Petru Ghedremonț, Valeriu Herlea, Stefan Meșeș, Petru Mioc, Stefan Navrea, Octavian Receanu, Ermin Stanca, Dan Voina.

Esamenul în scris de maturitate s'a început astăzi și va ținea până inclusive Joia viitoare.

Căci plânsu-i lașitatea lor
Și armă 'n mână de femei.

Toți triști copii crescuți din glie,
Udată de demult cu sânge,
Aflați din graiu-mi furtunatic:
Că viața 'n veci nu plânge.

Cărarea 'n lume voi v'o faceți
Cu ferul, care ară glia
'Ntinsă ca sburarea gândului
Vă 'ntindeți frați împărăția.

Spre cer să 'nalțe gândul vostru,
De-acolo cereți viitorul
Și-l sămânați în glia voastră,
De vreți, să vă ajungeți dorul.

— Să nu-ți pleci nici-odată fruntea,
Sub lovitura de furtună,
Căci numa 'nvingerea furtunii
Pune pe fruntea ta cunună! —

Pe fruntea Voastră 'nvingătoare
S'a coborî din ceruri rază,
Ce va 'nfrăți glia cu voi
Și veacuri lungi vă va fi pază.

Lăsați deci plânsul la nebuni
Ș'al lui ison iar la femei,
Luptați și nu plângeți copii,
Când norii scapără scânteii.

V. Nifescu.

Vorbe de aur.

Sub acest titlu ziarul »Kronstädter Zeitung« din Brașov în foiața din nrul 86 publică scrisoarea lui Mathias Claudius curierul din Wandsbeck, care a trăit între anii 1740—1815, scrisoarea adresată iubitelui seu fiu, lăsându-i totodată și testamentul, din care folos să tragă toții părinții. Fiind vorba de aur ale lui Claudius potrivite și pentru timpul de față, le dăm aci în traducere, cetită de prezidentul Vic. Tordășian în una din ședințele literare recente ale »Reuniunii sodailor români din Sibiu«. Iată-le:

»Iubite fiule!

Argint și aur nu am, dar tot ce am îți las ție drept moștenire. Încetul cu încetul se apropie timpul, ca să mă duc acolo, de unde nu mai este reîntorcere. Eu nu te pot lua cu mine și trebuie să te las într'o lume, în care s'atruie bune nu sunt de prisos. Nu e tot aur ce scilipește, și eu am văzut iubite fiule câte o stea picând din cer și frângându-se bățul pe care te razimi. Nu e nimic mare, ce nu este bun. Omul pe pământ nu este acasă. Nu e tot una, că mergi în stânga, ori în dreapta. Ține-te de ce e mai bun, decât să faci rău. Nu-ți lega inima de lucruri trecătoare. Rămâi credincios religiunii părinților tăi. De mine să nu te temi mai mult ca de tine însuși.

În internul nostru residă (locuște)

judecătorul, care nu înșală, la a cărui voce să ținem mai mult, decât la aplausul lunei întregi. Propuneți, iubite fiule, să nu faci nimica împotriva acestei voci și înainte de a face sau a întreprinde ceva, să te bați pe frunte și să întrebi acest judecător de sfat. El la început vorbește încet și gângăvește, ca un copil nevinovat, dar dacă tu respectezi și cinstești nevinovăția lui, i-se desleagă limba și vorbește priceput și la înțeles. Învață bucuros dela alții și unde se vorbește de înțelepciune, de ferice omenească, de lumină, de libertate și vârtute, ascultă cu băgare de seamă. De altfel nu crede îndată tot ce auzi, pentru că nu toți norii au apă. Mulți cred, că sunt în stăpânirea cutărui lucru, dacă nu mai pot vorbi despre el. Vorba e numai vorbă, și unde se vorbește mult și ușor, acolo să fi cu băgare de seamă.

Nu aștepta nimic dela alții și te fe-rește de locul unde e sgomot. Nu acela e liber, care face ce vrea, ci acela, care poate voi aceia ce trebuie să facă. Înțelept nu e acela, care se ține de atare, ci acela, care este conștiu de neștiința sa. Cugetă-te adeseori asupra lucrurilor sfinte și fil si-gur, că numai folos vei avea. Să nu des-prețuești nici o religione, de oarece nu poți ști, ce poate fi ascuns după icoana simplă. E ușor a disprețui, dar e mult mai bine a pricepe. Nu instrua pe nime până nu ești însuși instruit. Pentru dreptate te întrepune întotdeauna, dacă poți, și suferă chiar și persecuție pentru ea. Fă bine totdeauna, fără să te cugeți la ur-

mări. Să nu voești decât câte un lucru deodată, dar acela îl voește din inimă. Grijește trupul, dar nu așa, ca și cum el ar fi sufletul tău.

Fii supus stăpânirii și lasă pe alții să o critice. Fii cinstit față de ori și cine, dar nu te încrede în toți. Nu te amesteca în afaceri străine, dar ale tale le isprăvește cu sârguință. Nu linguși pe nime și nu lăsa să fi lingușit de nime. Cinsteste pe tot omul după pozițiunea sa. Nu te îndatora față de nime, dar fii prevenitor, ca și când le-ai fi la toți dator. Nu fi totdeauna marinos, dar fi totdeauna drept. Nu încărungi pe nime, dar dacă servești dreptatea nu-ți face grije de părul cărunt. Ajută și dă bucuros dacă ai, dar nu-ți închipui, că ești mai mult, iar dacă nu ai, bea un pahar de apă rece și gândește că ești mai puțin.

Nu face neplăceri nici unei fete și gândește, că și mama ta a fost fată. Nu spune tot ce știi, însă să știi întotdeauna aceea ce spui. Nu te lega de cei mari. Nu șede cu ceice ocărăsc. Nu pe fariseu, ci pe omul blând îl cinsteste și îl însoțește. Omul cu frica lui Dumnezeu în inimă e ca soarele, care luminează și încălzește fără să vorbească. Nu purta decât fapte bune în gândul tău, ajută pe mama ta și o cinsteste până va trăi. Gândește-te toată ziua la moarte și viață, dar fi întotdeauna cu voie bună. Nu te depărta din lumea aceasta, până nu ți-ai arătat dragostea creștinească față de obște.

Fundațiunea Șaguna. Reprezentanta acestei fundațiuni și-a ținut Sămbătă, în 10 Mai v. 1908, ședința sa anuală sub prezidiul I. P. S. Sale. Metropolitului Ioan Meșianu, iară funcția de referent a împlinit-o asesorul Dr. E. M. Cristea. Din suma bugetară pe anul acesta s'au votat ajutoarele următoarelor parohii: a) în scopul zidirii de biserici sau pentru adaptări radicale a celor vechi: 1. Bănița de lângă Petroșeni 100 cor., 2. Berghia 600 cor., 3. Cara 400 cor., 4. Petreni 400 cor., 5. Filiei Curpeni 200 cor., 6. Jernea-șasească 500 cor., 7. Rohia 600 cor., 8. Sănbenedic 800 cor., 9. Sănger 500 cor., 10. Roșia de I. Sibiu 500 cor., 11. Disnăieu 300 cor., 12. Câmpeni 1400 cor., 13. Murăș-Oșorheiu 2000 cor.; b) pentru zidiri de școli: 1. Câmpeni-Surduc 400 cor., 2. Chezdi-Vásárhely 200 cor., 3. Gostila 200 cor., 4. Matășești 100 cor., 5. Meteș 400 cor., 6. Petea de câmpie 300 cor., 7. Poșaga de jos 500 cor., 8. Roșcani 300 cor., 9. Sirbi 300 cor., 10. Viscri 400 cor., 11. Zlagna dela Agnita 300 cor., 12. Sărtăș 200 cor., 13. Peteritea 200 cor.

Petrecere în Brașovul-vechiu. Reuniunea femeilor române pentru ajutorarea și înfrumusețarea Sfintei Biserici din Brașovul-vechiu invită la petrecerea cu dans și tombolă, ce o va aranja Duminecă în 25 Mai v. (7 Iunie n.) 1908, în sala hotelului »Central« Nr. 1 din loc, cu ocaziunea sfințirii noului steag al reuniunii.

Programul serbării este următorul: 1. Participarea la serviciul divin în biserica română a »Sfintei Adormiri« din Brașovul-vechiu, la oarele 8 a. m. 2. La oarele 10 a. m. ieșirea în »Procesiune cu Sfintele Crucii« la crucea din strada Bălților (Paloș), unde se va săvârși și sfințirea noului »steag« al »Reuniunii Femeilor române«. Serviciul sfințirii steagului se va oficia din partea On. Domn Iosif Maximilian, parohul local. Seara la oarele 8, petrecere cu tombolă în sala hotelului »Central« Nr. 1, din loc.

Prețul de intrare: de persoană 50 cruceri; Galeria 50 cruceri; Studenți 30 cruceri. — Suprasolviri și oferte marimoase se primesc cu mulțumită la adresa doamnei: Maria Iosif Maximilian, presidenta Reuniunii, (Brașov, strada Bisericii Române) și se vor chita pe cale publică. Dama sunt rugate să se prezente la această petrecere în costum național.

Necrolog. În S. Mihailul deșert a încetat din viață în 1 Iunie n. a. c. preotul gr. cat. Ioan Andreiu după un morb îndelungat în etate de 50 ani și al 27-lea al fericii sale căsătorii. Inmormântarea a avut loc eri Joi. Pe defunctul îl deplânge văduva neconsolată Nina Andreiu n. Feher și număroși consăngeni.

— Capitulul bisericii catedrale greco-catolice din Oradea mare în numele său și al număroșilor consăngeni ne anunță adormirea în Domnul a Reverendisimului și Magnificului Domn Artemiu Sarkadi canonic-cantor întâmplată în 2 Iunie 1908 în anul 76 al etății și 53 al preoției. Inmormântarea are loc astăzi.

— În Brașov a încetat, din viață în 3 Iunie n. Elena I. Furnică n. Lupșan în al 30-lea an al etății și al 5-lea al fericii sale căsătorii. Inmormântarea are loc astăzi Vineri. Pe defuncta o deplâng soțul Ioan G. Furnică, trei fii minoreni și număroase rudeni.

Odihnească în pace!

Furt de cambii. Astăzi s'au furat din buzunarul unui bărbat de încredere al institutului »Albina« din Brașov în momentul când era ocupat la cassiera filialei, 11 cambii în suma de peste 5000 cor., iscălite de clienți din Szeps-Szt.-György și jur. Despre acest cas a fost avisată poliția, care a luat măsurile necesare pentru ca cambii să nu fie escontentate la vreoa bancă. Se atrage totodată și pe aceasta cale atențiunea băncilor românești. Cei ce pot da indicii asupra acestui furt sau cei cari ar da de urma cambiiilor, sunt rugați, pe lângă o remunerațiune corăspunzătoare, a avisa redacțiunea ziarului nostru.

Un apel. — Primum spre publicare, următorul apel: În urma înțelesului avut cu colegii absolvenți ai cursului pedagogic dela seminariul Andreian, din anul 1901/2 pentru a ne revede la Sibiu în anul acesta — 1908 — învățătorii români din țara Bărsei absolvenți ai cursului pedagogic, în Sibiu, în anul susamintit, au luat hotărâre definitivă ca această revedere să se întâmple în anul acesta, în ziua de 14 Iunie st. v. statorind totodată și următorul scurt program ce va trebui urmat cu ocaziunea întrunirii. Sămbătă în 14 Iunie st. v. a. c. întrunire la masa comună în restaurantul »Unicum« seara la 8 oare. Duminecă în 15 Iunie asistarea la serviciul divin, unde, dacă vor permite împrejurările, se va face parastas în biserica

catedrală. Luni în 16 Iunie excursiune în corpore la mormântul lui Șaguna, ear după reînțoarcere fotografiarea celor vor fi prezenți. Ținând cont de însemnătatea momentului, apelăm la bunul simț al fiecăruia, pentru a delătura orice pedeci pe zilele numite, pentru a putea participa la această întrunire de interes social, pentru fiecare, care poartă numele de apostol al culturii. Rugăm și pe celelalte ziare ale noastre a da loc acestui apel.

Invățătorii români din țara Bărsei absolvenți ai cursului pedagogic din Sibiu ai anului 1901/2.

Comisar ministerial la examenul de maturitate dela gimnaziul superior gr.-ort. român din Brașov a fost numit și pentru anul acesta domnul Moldovan Gergely profesor universitar în Cluj.

Moarte înfloritoare. Din Făgăraș ni se scrie: Locuitorul Mateiu Mateiaș din comuna Dridif, de lângă Făgăraș, avea să stingă var Luni dimineața în 11,5 n. a. c. Spre scopul acesta a chemat într'ajutor și pe fata mare alui Ioan Mateiaș (Luce), cu numele Rozeta, care, fiindcă avea să »înălbească« și pânzele la părau în apropiere, s'a dus bucuros, mai cu seamă că acolo mai erau și alte fete. Și apoi cum își petrec de bine mai multe fete împreună, chiar și lucrând!...

S'a început lucrul. S'a pus mai mult var în »groapa de stins« și preste el apă. Varul acum începu a »ferbe« cu clocot și cu sgomot mare. Fetele s'globiu duceau apă cu toată graba și într'voie bună, căci lucrul pentru fete mari, tinere și harnice este un bun prilej de ași petrece în voie bună, cu răs și cu gume. Dar oh! tristă și amară soartă! Nu știau, sârmanele, că la una dintre ele, aceasta e bucuria cea mai de pe urmă! Voia bună însă ținea strună. Fetele cărau apă cu ciubărul, iar varul clocotea înfloritor! În graba lor de odată cu apa, care au vărsat-o preste var, le scăpă și ciubărul în grumaz cu var adevă în varniță Rozeta lui Ioan Mateiaș, o fată harnică și cuminte, s'aplecă să'i ridice și să'i scoată afară. N'ajunge însă bine la ciubăr, se întinde mai tare, dar vai! atunci alunecându-i picioarele fiind pământul ud și alunecos și nefiind nici o scândură pe marginea varniței, — alunecă și scapă cu fața în jos până în grumaz în varul clocotind. Se smâncește să iasă. Nu poate. Atunci în spaima și frământarea ei, ea se întoarce și pe cealaltă parte. Nu poate ieși nici acum. Cu mare greutate și cu ajutorul altora a fost scoasă afară din varniță, și abia mai avea puterea să meargă până acasă, care era numai în vecini; a doua casă.

Mama sa o vede, să înflorează, începe a plânge și a să tângui, o ceartă pentru »negrijă« dar zadarnice erau toate, căci sârmana fată curând a căzut în nesimțire în urma ranelor celor mari și durerilor chinuitoare.

A fost chemat și medicul într'ajutor, dar toate în zadar, căci ranele erau mortale, iar biata fată, care începuse a aiura, acum se află în agonie. A și murit Miercuri noaptea în 13/5 n. a. c., după două zile de amarnice chinuri, iar Sămbătă în 3/16 Mai a. c. a fost inmormântată, fiind petrecută până la mormânt, locașul vecinicii, de tot satul, mic și mare, tînăr și bătrân, toți cu lacrimi în ochi, căci așa o tristă întâmplare nu s'a mai pomenit în Dridif.

Cazul acesta trist servească de învățătură și altora și mai ales tinerimei de ambele sexe, cari la lucruri periculoase, cum e »stinsul varului« trebuie să fie cu cea mai mare băgare de seamă, că prea ușor li se pot întâmpla nenorociri neașteptate. Cu deosebire trebuie îngrijit, ca gropile, în cari se stinge var, să fie provăzute pe de margini cu scânduri sau cu alte lemne pentru apărare, ca să se poată evita nenorociri, atât pentru oameni, cât și pentru animale. Și de cumva la acest lucru — destul de periculos de altcum în sine — s'angajază tinerime, aceea totdeauna să fie pusă sub îngrijirea și conducerea persoanelor mai bătrâne și cu mai multă experiență, căci altcum prea lesne pot să se întâmple lucruri îngrozitoare și cu sfârșit tragic, ca și cazul de față.

Fii deci totdeauna cu grije, dragii mei, căci »Grija bună, trece primejdia rea!« iar răsfațul și »negrija« aduce mari nenorociri, ba de multe ori chiar și moarte. gd.

Examen. Ni-se scrie: În Duminecă de 31 Mai st. n. a. c. s'a ținut examenul public cu școala de repetițiune dela școala română din Christian. Examenul a fost presădit de parohul local Virgil Pop. Instrucțiunea a fost făcută de d-l Nic. Hamsea. Elevii au dat răspunsuri mulțămitoare.

Reuniunea femeilor rom. gr. cat. din Făgăraș și jur își va ține adunarea generală ordinară Joi în 18 Iunie st. n. a. c. la orele 4 p. m. în casele d-nei presidente. La aceasta adunare se invită a lua parte p. t. d-le membre, d-nii bărbați de consiliu, precum și alți binevoitori. Obiectele: 1. Deschiderea ședinței prin președintă. 2. Constatarea celor prezenți. 3. Inscierea membrilor nouă. 4. Raportul comitetului și al casierei. 5. Censurarea acestor rapoarte. 6. Alegerea alor două membre în comitet. 8. Eventuale propuneri. 9. Inchiderea ședinței. Făgăraș 2 Iunie 1908. Elisabeta P. Popp presidentă, Andreiu Stroia notar reun.

Cununie. Iulia Petru și Ioan Guiman, v.-notar (Almásmező) ne anunță celebrarea religioasă a cununiei lor, ce se va săvârși Luni în 2 (15) Iunie 1908 la oarele 9 a. m. în biserica gr. or. din Dobolii Inferiori. Dobolii-Inferiori — Poiana-Mărului, în Iunie 1908.

Tinerimea română din Venetia inferioară și jur invită la petrecerea de vară împreună cu dans și excursiune la »Baia minerală« (Piscul Dadii) ce se va aranja Duminecă în 7 Iunie (25 Maiu) 1908. Plecarea dimineața la 10 oare. În caz de timp nefavorabil, petrecerea se va ține în »Sala comunală la 8 oare seara.

Mari călduri la Berlin. Din Berlin se anunță că de patru zile e o căldură insuportabilă aci. Număroși cai au căzut în stradă. Sunt și victime omenesti. Pe străzile Friedrich și Unter den Linden au căzut număroase persoane. În special cad victime lucrătorii de prin fabrici. Eri au fost transportați la spital dela o singură fabrică o femeie și 9 bărbați.

Dela institutul surdo-mușilor din Timișoara primum spre publicare următorul avis: Direcțiunea institutului subționat de stat a surdo-mușilor din Timișoara va primi la finea lunei Iunie elevi pe anul școlastic viitor. Pentru primirea în acest institut numai acei părinți pot petiționa, a căror prunci în etate de 7—10 ani se află în comitatul Timișului, Caraș-Severinului și Torontal. În clasele superioare se primesc și de acei elevi, cari nu sunt muți din naștere. Primirea în școala surdo-mușilor trebuie cerută dela inspectorul institutului, petițiunea trebuie însă înaintată la direcțiunea institutului. La petițiune sunt de alăturat următoarele documente: a) extras de naștere (cartea de botez); b) atestat dela medic, în care se dovedește cauza surzimei; c) testimoniu de vaccinare; d) testimoniu dela comună, în care se arată starea materială a părinților; în cas, că acest testimoniu e de paupertate, petițiunea e scutită de timbru. e) acei părinți a căror stare materială le permite de a plăti pentru susținerea pruncului în școală, sunt obligați a alătura la petițiune un document, în care se deobligă că vor plăti regulat ratele prescrite.

Tipăriturile de lipsă pentru documentele de sub punctele b) și d) se capătă gratis dela direcțiunea școlară. Acei părinți, cari plătesc pentru susținerea pruncului lor la an 200 de coroane, sau cel puțin 100 de coroane, sunt preferiți. De elevi fără avere institutul se va îngriji. Părinții sunt însă datori a arăta cu documente că nu sunt în stare să plătească pentru întreținere. Didactrul pe an e 40 de coroane. Părinții fără nici o avere vor fi scutiți și de aceasta plată. Pentru proviziune se va plăti lunar, didactrul se poate plăti însă în două rate. De haine părinții sunt îndatorăți a se îngriji. Petițiile au a să așterne cât mai curând, cel mai târziu până la 15 Iunie a. c. la direcțiunea institutului surdo-mușilor din Timișoara.

Se caută un candidat de avocat cu praxă bună, pe lângă leafă fixă de 140 coroane lunar și venite laterale din comisiuni. Dr. Alexandru Morariu, avocat, în Ibașfaleu (Ezrsébetvaros).

NECROLOG. Subscriși cu inima plină de durere, vestim tuturor rudeniilor, prietenilor și cunoscuților, cumcă iubitul nostru soț, tată, frate, bunic, socru și cumnat George N. Grozea, funcționar de carantină regească pensionat și fost consilier comunal, a încetat din viață azi în anul al 86-lea al etății și al 52-lea an al fericii sale căsătorii, împărțit cu sfintele Tăine, după îndelungata-i slăbiciune a bătrănelor sale. Rămășițele pământești ale iubitului răposat se vor ridica din casele proprii și se vor depune spre vecinică odihnă în cripta familiară din cimiteriul bisericii gr. cat. din loc, Joi în 4 Iunie st. n. 1908, la oarele 3 după amiază. Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată!

Tohanul-vechiu, în 2 Maiu 1908. — Maria Pop, ca soție. Dr. Alexandru Pop,

medic archidiecezan, ca cumnat. Carolina Berariu nasc Grozea, ca fiică. Ioan Berariu, vice-notar, ca ginere. Nicolae Grozea, pensionist, Ioan Grozea, comerciant, ca frați. Liviu Berariu, Adela Gridan nasc. Berariu, Pompilia, Leontina, Livia și Ionel Berariu, Elisabeta Nagy nasc. Vositz, ca nopoți.

Socialismul modern și naționalitatea noastră.

(Urmare.)

III. Socialismul modern.

1. Ființa socialismului modern.

Dupăce știm din cele premergătoare, că ce este organizația socială, ce sunt clasele sociale și indeosebi ce este burghezimea și proletariatul ne-am apropiat binisor de ființa socialismului modern.

Socialismul modern pleacă din presupunerea sau convingerea principială, că viața socială se desvoaltă și progresează în mod firesc, și că dintre toate însușirile fundamentale ale omului ca ființă socială și ale vieții sociale în genere latura economică adevă interesele materiale și de avere sunt temelia tuturor celorlalte raporturi sociale și peste tot a vieții sociale. Deja vechii Romani ziceau că: »Primum vivere deinde philosophari« adevă întâiu trăim și numai după aceea facem filozofie sau învățăm și ne cultivăm. Marele jurist și sociolog Dr. R. de Jhering zice că: »Nu există scop, nu este misiune pentru individ, societate ori stat, care nu s'ar putea promova în modul cel mai puternic cu ajutorul averei« și că »Modul în care omul își folosește averea, e pentru el cea mai sigură măsură pentru a-i aprecia caracterul și gradul de cultură«. Avera nu este numai un mijloc material cu scopul ca să ne garanteze existența fizică, dupăcum o conz deră și o întrebuințează foarte mulți oameni, ci ea mai are și o misiune civilizatorică. Ea poate fi ridicată, oamenii, societățile și națiunile culte o și ridică, la o însemnătate etică-morală și o întrebuințează apoi dela aceasta înălțime.

Socialismul modern zice deci, că interesele materiale și de avere influențază în mod și măsură hotărâtoare întreaga dezvoltare și progresare a omenimei și că prin urmare întreaga istorie civilă pe cum și cea culturală este numai un lung fir de lupte ale claselor sociale în jurul lui cum oamenii produc și împărtășc între sine bunurile materiale și peste tot averile!

Astfel aceasta luptă de clase sociale se da acum și decurge între burghezime și între proletariat, cari nu sunt niște clase sociale născocite, dupăcum cred foarte mulți, ci sunt două reale formațiuni născute din dezvoltarea firească a vieții sociale. Proletariatul vofește ca să adună și să organizeze toate acelea elemente sociale, cari sunt sau numai se cred a fi neîndreptăte prin organizația capitalistică de azi, cu ajutorul acestora să înfrângă puterea dominantă a burghezimei și apoi să desființeze ordinea socială capitalistică și să o înlocuiască cu alta.

Socialismul modern este deci marea mișcare socială, care se desfășură azi înaintea ochilor noștri în forma luptei ce clasă dintre burghezime și dintre proletariat, cătră o organizație socială mai bună și mai dreaptă, decât este sau se crede a fi cea de azi.

Aceasta mișcare se îndreaptă mai cu samă numai în trei direcțiuni:

a) Să se schimbe felul în care produc și după care împărtășc azi oamenii între sine bunurile economice adevă avuțiile. Aceasta schimbare să se facă prin înlăturarea concurenței libere și prin înlocuirea acestuia cu anumite organe d. e. comună, stat sau asociațiune, care să organizeze și să conducă producția și distribuția bunurilor în numele și pe sama tuturor.

În privința aceasta se observă, că pe cum sunt organizate: justiția, administrația, armata ș. a. tot așa s'ar putea organiza și producția bunurilor economice, care este lăsată azi în grija concurenței libere.

b) Să se desființeze instituția dreptului de proprietate privată asupra bunurilor sociale împreună cu toate accesoriile lui pe cum este d. e. dreptul de moștenire și în locul aceluia drept să se socializeze toate bunurile economice adevă să se scoată din proprietatea privată și să se prefacă în avere publică pe cum sunt azi d. e. bibliotecile, muzeele, grădinile publice ș. a.

c) Să se curme și să se facă imposibilă lupta dintre clasele sociale prin înlăturarea și desființarea tuturor acelor

curante tendințe și privilegiile, cari au produs și pot produce: mai întâi deosebire de clasă, apoi interese și contraste de clase și în fine însuși lupta de clasă.

În aceasta se cuprinde pe scurt întreaga luptă a socialismului modern pe cum și scumpul final al tuturor școalelor socialiste speciale, cari s'au format și se află pe aceeași bază principală.

2. Lupta de clasă, agitație, organizația tactică.

Văzând condițiile sub cari s'a produs și se desfășură socialismul modern ne-am putut convinge că el nu este un lucru gata și că nu se află în stare de repaos, ci în continuă mișcare și schimbare așa încât prezentarea și descrierea lui în amănuntele sale este cu totul imposibilă. Se impune deci, ca să îl judecăm în mișcarea sa îndreptată către scopul său final, pe care îl cunoaștem deja. Punând în locul socialismului modern mișcarea socialistă modernă lucrul de căpetenie este forma în care se petrece această mișcare și această formă este lupta claselor sociale între sine. Să ne oprim puțin la aceasta luptă, pe cum și la agitația, disciplina și la tactica, cu cari se poartă aceasta luptă, pentru că acestea nu sunt numai de caracter informativ, ci tot odată și de folos instructiv. Mai ales pentru noi Românii, cari în munca noastră culturală nu ne putem împietri tocmai ușor cu disciplina.

Înainte de toate să ne însemnăm și să reținem că lupta de clasă nu este altceva decât urmărirea intereselor speciale ale proletariatului atât în viața economică și socială cât și în viața politică. Așadar alegerea unui proletar în reprezentanța comunală, în cea comitatensă sau în parlamentul țării, cu program și cu îndatorire ca acolo să reprezinte interesele proletariatului; organizarea și punerea în grevă a lucrătorilor dintr'un ram de muncă oarecare cu scopul ca stăpânii sau întreprinzătorii să fi siliți a urca plățile sau a reduce timpul de muncă, este fiecare câte-o luptă de clasă.

Iste deci o lipsă de orientare și peste tot o greșală a crede, că lupta de clasă ai fi o bătălie împreună cu vărsare de sânge, că ar fi tot una cu un război civil sau că ar consta din atentate și asasinări.

Di S. Stere, savantul profesor universitar în Iași afirmă că socialismul este una între cele mai grandioase mișcări sociale și organizație politică atât de puternică încât abia are păreche în istoria lumii; că el a schimbat felul de a simți și de gândi pe cum și raporturile politice și sociale în mod așa de radical încât a dat clar și legislațiilor tuturor țărilor civilizate îndrumări cu totul nouă și în fine că lupta acestora socialismul, cu toate greșelile sale, și mari și multe, și-a asigurat așa un loc de onoare în istoria universă. Și di C. Stere spune un adevăr pe care l-au întărit și li întăresc toți aceia, cari s'au mai de aproape ca ce este socialismul. Dacă căutăm să ne dăm samă asupra acui fapt apoi aflăm, că nu atât ideile socialiste în sine cât mai mult agitația făcută în jurul lor, și tactica după care s'a organizat și se organizează această mișcare, cauzat și produs această izbândă. Întodevăr agitația, organizația și tactica de luptă a socialistilor sunt până acum fără păreche în istoria mișcărilor sociale!

A agita o cedere însemnează a o discuta mult și în toate privințele în public, cu grai viu și în scrieri!

Cel ce face agitație este agitator. C. Marx, Fred. Engels și Fred. Lassalle, întemeietorii de căpetenie ai socialismului modern, erau nu numai organizații și erudiți ci totodată cei mai marșanțatori ai timpului lor. Îndeosebi C. Marx avea un fler (flair) extraordinar, adevărat om stăpânit de patima de a căuta încet și era înzestrat cu un uimitor talent de a și afla laturile slabe și însușirile ale firei omenești, pe cari le scot la iveală și apoi le critica fără cruțat uneori chiar cu cruzime. Aceasta a dedit-o atât în »Manifestul comunist« redat împreună cu F. Engels cât și mai cu seamă în cartea sa »Das Kapital«.

Tustrei de origine ovrască și prin urmare înzestrați în mare măsură atât cu însușirile bune cât și cu cele rele, poate că mai ales cu cele rele ale acestui neam, s'au adresat cu grai viu și lucrărilor către păturile sărace și nemulțumite ale societății și le-au agitat zeci de săptămâni și le-au zis și cu stăruință și mai mare decât erau cele apostolicești nu năvălind, gure, iubirea de oameni și pe socială pe cum a făcut și face bunăoară creștinismul, ci le-au arătat necondiționat că ei au toată dreptatea ca să nu fi mulțumiți cu soarta lor, au deșteptat în toate

căile și cu toate mijloacele invidia sau pizma și au sădit în inimile lor ura contra celor bogăți. În chipul acesta au creat acești oameni împreună cu numărșii lor învățacei și credincioși, o școală sau o lege nouă pe care o au întemeiat pe ură și pe cultul urei celor săraci față de cei avuți.

Și de ce ne dăm samă, că zace în firea omenească ca omul să fie vecinic nemulțumit cu soarta sa, că pe pământ au fost, sunt și vor fi totdeauna mulți oameni, cari doresc să aibă ceea ce nu este a lor și în fine dacă nu uităm că ura și pizma sunt sentimente tot așa de omenești și tot așa de puternice ca și iubirea: apoi va trebui să recunoaștem, că invidia, discordia și ura, cultivate, dezvoltate și propăginate de agitatorii socialisti sunt și vor rămânea nește arme foarte puternice și ascuțite pe sama proletariatului în lupta ce o poartă contra burgheziei.

Acestea însăscute și vecnice însușiri și sentimente omenești le-au mai întrebuițat și le întrebuițează ca arme de luptă pentru scopurile și idealurile lor și alți cari n'au fost și nu sunt agitatori socialisti.

Marele filozof E. Kant zice:

»Dank sei der Natur für die Unvertragsamkeit, für die missgünstig wetteifernde Eitelkeit, für die nicht zu befriedigende Begierde zum Haben oder auch zu Herrschen. Ohne sie würden alle vortrefflichen Naturanlagen in der Menschheit ewig unentwickelt schlummern. Der Mensch wille Eintracht, aber die Natur weiss besser, was für seine Gattung gut ist, sie wil Zwietracht! — Omul vrea concordie, dar natura știe mai bine ce este specialitatea lui, ea vrea discordie.

Iar poetul nostru O. Goga, se roagă în chipul următor:

»Desleagă minții mele taina
»Și legea farmecelor frii,
»Sădește în brațul meu stăpâne!
»Țăria urei și-a iubirii.

Că ce mare însemnătate le dau socialistii acestor mijloace se vede și de acolo că au înființat și susțin cu mari cheltuieli cursuri și școli, în cari își cresc anume agitatori dându-le o instrucție și o educație ca să poată întrebuița ca arme de luptă discordia, invidia și ura spunându-le acestora că acela este cel mai mare agitator și apostol al socialismului, care știe și poate sămăna și răspândi cea mai mare ură între proletariat și între burghezime sau mai bine zis în întreaga omenime împărțită în săraci și bogăți.

O altă armă foarte puternică au știut și știu să își facă agitatorii socialisti prin cultivarea sentimentelor de curaj și de însuflețire în inimile proletarilor. Este de prisos ca să probez și să ilustrez mai de aproape marea și fermecătoarea putere care zace în curaj și în însuflețirea pentru scopurile și idealurile, ce le urmărim. Atât din istoria universală cât și din istoria neamului nostru știm, că toate faptele mari au pornit din curaj și s'au putut săvârși numai prin însuflețire și entuziasm.

Admirabilă și în întreaga istorie până acum fără păreche este apoi munca de organizare și disciplina de fier aplicată în această muncă pe cum și organizația reală și succesele pozitive la care a ajuns deja socialismul.

Mișcarea socialistă a luat forme concrete și s'a manifestat în timpul mai nou în organizații pozitive pe cum sunt a) Congreșele internaționale, pe cari le țin socialistii în orașele mai mari ale Europei d. e. la 1900 în Paris, iar la 1907 în Stuttgart. b) Biroul socialist internațional, care s'a înființat la 1900 și funcționează permanent în Bruxelles. c) »Comisiunea socialistă interparlamentară«, cu chemarea ca să inițieze și să pună la cale în favoarea socialismului și acțiunii politice prin diferitele parlamente ale statelor europene.

Afară de aceasta organizație internațională socialistă s'au mai organizat și se organizează și separat între marginile singuraticelor state și anume, în timpul mai nou, pe bază națională. Organizațiile înființate în singuraticile state pe bază națională stau în legătură cu organizația internațională, la ale cărei congrese iau parte prin reprezentanții lor. Așa a fost d. e. congresul pe care l-au ținut social-democrații s'au socialistii din Ungaria numai în luna trecută, în Aprilie a. c. Din desbaterile de mai multe zile ale acestui congres a putut afla orșii cine, că acești socialisti relativ săraci, dispun de venite anuale de peste o jumătate de milion și că cu toate acestea au urcat taxele singuraticilor membrii, cari sunt aproape toți numai muncitori.

Dacă ne-am gândi, că noi încă avem multe și mari ideale și aspirațiuni culturale, sociale și economice intrupate în

organizmele ambelor biserici naționale, în »Asociațiune«, în »Societatea pentru fond de teatru« și în alte după număr destul de multe societăți și reuniuni și apoi dacă ne-am întreba, că oare avem noi sau nu: interesul, curajul, însuflețirea, simțul de jertfă morală și materială, de solidaritate, și de disciplină pe cari le au și le cultivă socialistii în jurul ideilor și scopurilor socialiste: apoi am ajunge la un rezultat foarte puțin îmbucurător, uneori chiar trist pentru noi. Ar fi de dorit ca aceasta comparație să o facem de multeori și toți nu doar pentru că să ne facem socialisti, ci numai pentru că să învățăm a lucra și a ne lupta și noi pentru idealurile și aspirațiile noastre, așa cum lucră și luptă socialistii printru ale lor.

(Va urma.)

Ziua de Sf. George în Băsești *).

Dintr'o corespondență mai lungă, în care ni se descrie frumoasa serbare a zilei onomastice a vrednicului fruntaș român Georg Pop de Băsești, eștragem următoarele: Încă în ajunul zilei Sf. George s'au întrunit la ospitalul castel al d-lui Georg Pop de Băsești, ear în dimineața zilei de 6 Mai, praznicul sfântului Georg, inteligenții din depărtări și jur precum și țărani din satele vecine cari veneau cete cete spre Băsești, acest focular al iubirei de neam și limbă. Praznicul și-a luat început cu sfânta Liturghă oficiată cu multă evlavie de părintele Antoniu Bălibanu ear cântările le-a executat sub conducerea harnicului cantor învățator I. Chira bravul cor bărbătesc compus din cei mai aleși bărbați tineri ai Băseștenilor. Spațioasa biserică era plină de evlavioși ascultători, cari cu multă luare aminte își împreunau gândurile lor cu cântările coriștilor. La sfârșitul sfinte Liturghii a ținut preotul locului Părintele A. Bălibanu o frumoasă cuvântare bisericască, care atât pe inteligenți cât și pe popor l'a emoționat până la lacrimi.

Însufleții de frumoasele cântări și cuvântarea bisericască plină de învățături ieșind din sf. biserică ne-am îndreptat cu sărbătoritul nostru spre castelul Domniei Sale, unde la 1 oară, după sosirea trenului de către Baia-mare, care și el ne-a adus mai mulți oaspeți dragi în frunte cu d-l deputat Părintele Dr. V. Lucaciu, Dr. Teofil Dragoș, părintele Constantin Lucaciu, Dr. Ambroziu Boitor medic în Arghiș, părintele Dem. Cionca din Băsești de Jos, preotul Corneliu Marcu cu d-na din Cernic etc. ne-am așezat la 3 mese lungi așezate în spațiosul prânzer al castelului sozind cu trăsurile mai înainte d-l I. Stan cu d-na, proprietar în Lipău, d-na văduva Racoți cu fiul din Remetea, protopopul Vas. Pop din Oarta de Jos, Ioan Pop preotul Tămășeștilor, Vasile Gavriș preotul Odeștilor, preotul I. Lengyel din Oarta de Jos, Dr. Ales. Pop din Ceh și mulți alții împreună cu o frumoasă cunună de dame. Sub durată delicioasă prânz a tostat deputatul părinte Dr. Vasile Lucaciu, pentru sărbătoritul nostru Băsești George, apoi preotul A. Bălibanu pentru d-l G. Pop de Băsești și d-na Elena Pop de Băsești măritată Fr. Hossu Longin, acest model al femeii române, a tostat apoi pentru »oaspeții săi dragi«, d-l G. Pop de B. apoi protopopul Vas. Pop. I. Chira I. Lengyel etc. Apoi preotul A. Bălibanu a cetit depeșile de felicitare sosite din Blaj, Brașov, Șimleu, Sibiu, Pesta, București, Oradea, Jibău, Tâșnad, Zălau și multe alte orașe și centre românești. Printre toate mult ne-au delectat harnicii coriști din Băsești cântând diferite hori, cântări naționale și doine duioase. Ba coriștii Demetriu Pap, al Gheorghii Flore Marinca ne-au declamat făcând mult haz și veselie niște anecdote de Speranță și alte poezii naționale de V. Alexandri, G. Coșbuc și O. Goga, ne-a înduioșat mult apoi imnul pentru poporul român declamat de fetița Maria Marinca. Inteligentul băiat Virgiliu al părintelui A. Bălibanu nici el nu s'a lăsat, căci a declamat foarte frumos și el o anecdotă de Speranță. De tot însuflețitor a vorbit apoi părintele Dr. V. Lucaciu coriștii și poporului adunat și tot în acest chip ne-am veselit și învățat, când apoi de seară cântăva s'au depărtat așezându-să din nou cei rămași la mese la cina bogată servită cu mult gust depărtându-se aceștia abia a 3-a zi din Băsești.

Și apoi precum în ziua aceea și până atunci astfel și de aci încolo să zicem, că D-zeu pe acest ales bărbat al neamului românesc d-l G. Pop de Băsești să-l trăiască la mulți fericiți ani spre binele și folosul poporului român!

Corespondentul.

* Din cauza aglomerării prea mare de material întârziat. Red.

Despărțământul I. Brașov al »Asociațiunii« își va ținea adunarea sa generală Luni, a doua zi de Rosalii (2 (15) Iunie) în comuna Cristian. Programul adunării o vom publica în numărul viitor.

ULTIME ȘTIRI.

Viena, 5 Iunie. În cercurile bine informate se afirmă că regele Victor Emanuel al Italiei va asista la manevrele germane din Alsația.

Viena, 5 Iunie. La toate universitățile din Austria studenții liberali au declarat greva, deoarece universitatea din Innsbruck a fost închisă și astfel cunoscutul profesor anticlerical Wahrung nu și-a putut continua cursul său la seminarul din Innsbruck.

Viena, 5 Iunie. »Corespondența« slovacă publică următorul comunicat: Eri după amiază a avut loc o adunare a deputaților slovaci din diferite grupe ale parlamentului, pentru a asculta referatele celor trei deputați, cari au făcut zilele acestea călătoria de studii la Varșovia și Petersburg și anume Kramartz, Slibovitzki și Hribar.

Primul care a luat cuvântul a fost deputatul Kramartz, care a și deschis ședința. El a accentuat cari sunt punctele cari trebuie să formeze baza acțiunii în viitor a popoarelor slave pe terenul cultural și pe cel economic. Aceste puncte sunt următoarele:

- 1) Propunerea priuntului Trubetzko și anume organizarea unei expoziții slave la Moscova, în anul 1911;
- 2) Înființarea unei bănci slave;
- 3) Convocarea într'un congres la Praga a tuturor deputaților slovaci. Congresul va fi la Praga, în ziua de 15 Iulie a anului curent;
- 4) Stabilirea unor strânse legături între popoarele slave prin ajutorul cărților;
- 5) Dezvoltarea organizațiilor »Sokol« ale cehilor din Rusia și
- 6) Constituirea unei federațiuni pentru dezvoltarea popoarelor slave.

Paris, 5 Iunie. La ceremonia de eri a transportării lui Zola la Panteon a luat parte și maiorul Alfred Dreyfus împreună cu soția și fratele său. La un moment dat s'au tras din multime două focuri de revolver asupra lui Dreyfus. Acesta a fost grav rănit. Criminalul a putut fi arestat. El se numește Sostheme Gregorii și redactor la ziarul »France militaire« și »Gaulois« și e în vârstă de 60 ani. În momentul atentatului s'a produs o panică de nedescris. Poliția a procedat imediat la arestări, reținând la închisoare mai bine de 100 persoane.

Bibliografie.

A apărut: »Ciprian Porumbescu, icoane din frământările unui suflet de artist.« De Dr. Valeriu Bransice. Broșură de 120 pagini. Cu portretul lui Ciprian Porumbescu, după ultima fotografie. Prețul unui exemplar 1 cor. 50 bani. Se poate comanda prin administrația ziarului »Drapelul« Lugoj, sau de dreptul dela autor.

St. O. Iosif. »Zorile« Dramă istorică. în două acte și în versuri. Prețul 1 cor. (10 b. porto).

»P. Ispirescu« Povestirile anchiașului sfătos. 1 cor. 50. (10 b. Porto).

Vasile Alexandri. Eliția II din opere complete. Teatru I.

De cuprinsul următor:

»Soldan Viteazul«, »Mama Angheluș«, »Harșcu Boccegiul«, »Cleveticul«, »Sandu Napoia«, »Surugiul«, »Ion Păpușariul«, »Cucoana Chirița«, »Barbu Lăntaru«, »Paraponisitul«, »Kera Nastasia«, »Haimana«, »Gură-Cască«, »Stan Covrigariul«, »Vivandiera«, »Păcală și Tândală«, »Scara măței«, »Craiu nou«, »Harță Răzășul«, »Ramășagul«, »Peatra din casă«, »Nunta țărănească«, »Chirița la Iași«, »Chirița în Provincie«.

Prețul 1 cor. 50 b. (20 bani porto).

De sub poalele munților apuseni.

— Maiu, 1908.

Onorată Redacțiune! Despărțământul Alba-Iulia, aparținător *Reuniunii învățătorilor gr. cat. din Arhidieceza de Alba-Iulia și Făgăraș*, și-a ținut adunarea generală de primăvară Joi în 21 Maiu a. e. n. în comuna Coșlor, conform §. 21 din statute, care adunare conform programului s'a început cu celebrarea cultului divin prin preotul local D. Filip Pojar, iar răspunsurile liturgice au fost cântate de corul improvizat de învățătorii acestui despărț.

Cât de mare a fost bucuria noastră, când la intrarea noastră în comună ne-am văzut încunjuți de tărani acestei comune, bărbați, femei, tineri și bătrâni, toți în haine de sărbătoare. Și parcă ce teai pe tețele lor bucuria și dragostea că au onorul a primi în mijlocul lor pe apostolii desvoltării tinerei generații.

După terminarea cultului divin, P. On. D. Simion Micu protop. tractului Albei-Iulia ieșind din altar în fața poporului adunat, și prin vorbe alese le-a rostit o cuvântare, în care a recomandat poporului a se feri de însoțirile cele rele, cari adesea aduc mari neajunsuri și năcazuri asupra unui popor și asupra unei familii: alcoolul, lenea, luxul, ospetele și pomeniile, cari de multe ori sug pe un an întreg sudoarea bietului țaran, și pe neștiute îl duc la decadință și ruină, atât materialmente cât și moralmente.

Apoi în ordine sărbătorească încunjuți de popor ne-am dus la școală, unde imediat s'a început examenul conform planului de învățământ, fiind întrebați elevii din toate obiectele, însă spre mirarea noastră, când s'a început cetitul din limba maternă, după metoda *»Fonemimic«* cum fiecare elev din despărț, celui ce cetea, făcea cu degetul arătător semnul sunetului în aer. Întreg examenul prin răspunsurile clare ale elevilor a mulțumit în de ajuns pe publicul asistent. Examenul a fost spre lauda tinărului învăț. Iacob Munteanu și a preotului Filip Pojar.

După terminarea examenului și dimiterarea elevilor către casă, s'a întrunit tot poporul în școală, fiind că pe timpul examenului n'a încăput. Președintele despărțământului I. Ioan Domșa a deschis adunarea prin un discurs acomodat chemării părinților, în care s'a schițat: *»Buna creștere a copiilor«*.

A urmat apoi cetirea apelului nominal, din care s'a constatat 1 membru fondator, 11 membrii ordinari prezenți; iar 2 membrii fondatori și 5 membrii ordinari absenți. La punctul acesta s'a făcut propunerea, ca membrii ordinari, cari nu-și vor m. tiva absentarea, să fie admoniați pe calea oficiului protopopesc. Apoi a urmat cetirea procesului verbal din adunarea precedentă și esmiterea comisiunilor: a) pentru clasificarea examenului și a disertației, b) pentru cenzurarea cassei, încassarea taxelor și susceperea de membrii noi, c) cenzurarea raportului bibliotecarului.

După aceasta Dl. Ioan Domșa cetește disertația intitulată: *»Prin ce mijloace s'ar putea îmbunătăți soarta poporului nostru?«* Disertația fiind lucrată cu mult zel și foarte potrivită pentru popor i-s'a adus mulțumită protocolară și pentru că n'a lipsit aproape în nici o adunare fără a avea vre-o lucrare în interesul învățătorilor și poporului.

Apoi s'au cetit raporturile casarului și bibliotecarului, cari sau predat comisiunilor spre cenzurare. Președin. ele suspinde ședința pe 10 m. — După deschiderea ședinței, raportorul comisiunii pentru clasificarea examenului și disertației Dl. Ioan Popa raportează: că examenul l'a aflat de foarte bun; iar disertația fiind în interesul poporului recomandă a se publica în vre-un ziar, care ar fi la îndemâna poporului.

Raportorul comisiunii pentru cenzurarea cassei Dl. Iacob Munteanu raportează: că raționinul casarului, cetind-ul din pozițiune în pozițiune combinândul cu documentele, l'a aflat în ordine, și recomandă adunării a da casarului Dl. Aurel Pop absolutul, mai de parte raportează: că sau încassat dela următorii membrii ordinari: Laurențiu Pop 4 cor., Nicolau Cristian 2 cor., Georgiu Spătacean 2 cor., Ioan Popa 2 cor., Ion Udrea 2 cor., Filip Pojar 2 cor., Georgiu Mitrofan 2 cor., Ioan Domșa 2 cor., Aureliu Pop 2 cor., Ioan Tănase 2 cor. — și dela următorii poporeni: Ștefan Sântimbrean 1 cor., Teușan Manoilă 1 cor., Cernău Macarie 1 cor., Conțan Pavel 1 cor., Câmpean Gavrilă 1 cor., Suciu Vasilie 1 cor., Bogdan Petru 60 fil., Conțan Nicolae 60 fil., Ciobota Florian 50 fil., Teușan Petru 30 fil. = 30 cor., cari s'au predat casarului Dl. Aureliu Pop spre a-i administra ulterior casarului central în Blaj.

Adunarea exprimă marinimoșilor poporeni pentru benevola contribuire călduroasă mulțumită.

Apoi din raportul bibliotecarului rezultă, că biblioteca despărț. dispune de 290 cărți, dintre cari parte sunt din domeniul istoric, parte din domeniul literaturii, parte din domeniul dramatic, mai departe pe baza unui conclud adus în una din adunările anterioare se dispune a se mai înmulți numărul cărților prin cumpărare.

După aceasta s'a ales o comisiune de 2 membrii pentru verificarea procesului verbal în persoanele d-lor: Georgiu Spătacean și Nicolau Cristian. Adunarea viitoare se va ținea în comuna întregă pe la începutul lunii lui Septembrie a. e. n., iar prelegătorul învățătorul de acolo d-l Silvestru Nestor. Disertații s'au anunțat mai mulți dintre membrii ordinari ai acestui despărțământ.

La eventualele propuneri se aduce conclud ca dintre membrii rămași în rezonanță cu taxele strămutați în alte despărț. să notifice pe acei rezonanțieri președintele din acelea despărțăminte.

După pertractarea tuturor punctelor din program, președintele prin un frumos discurs mulțumind publicului încheie adunarea la oarele 2^{1/2}.

La masa, ce-a urmat în casele d-lui învățător I. Munteanu, s'au rostit mai multe toast. Primul toast la rostit P. On. Șef. al tractului în sănătatea învățătorilor și în special învățătorului local — ear președintele despărț. Ioan Domșa în sănătatea iubitelui șef, a urmat apoi intonarea poeziei neuitatului și iubitelui fost profesor Aurel P. Bota: *»La țarmurile mării îmi săpați mormântul meu«*. Raportorul.

Plantarea de pomi din Șura-mare.

— Maiu 1908.

Reuniunea română agricolă sibiiană, precum se știe, împarte membrilor săi din câte o comună la an câte un altoi măr pătut, sau alt soi de meri. Scopul urmărit este, ca cultivătorii să se îndeltnicească cu cultura în massă (în mare) a puține, dar cu atât mai alese soiuri de poame. Predarea altoilor e împreună de regulă cu instrucțiuni teoretice și practice din pomărit ba altoii dăruți să pun în pământ, se plantează în grădinile membrilor prin anume trimiși ai comitatului Reuniunii. Cu un cuvânt, și această lucrare a harnicei noastre Reuniunii, e cât se poate de folositoare și prin urmare cât se poate de sărbătorească pentru noi sătenii, cari numai arareori ne bucurăm de oaspeții distinși, anume veniți să stea cu noi de vorbă, să ne dea povețe de înaintare.

Comitetul Reuniunii, prin mijlocirea parohului nostru Nicolae Oprîș și a învățătorului Ioan Oprîș, ne-a adus de cu vreme la cunoștință, că în primăvara de față vom primi câte un altoi măr, care va fi plantat în grădina fiecărui membru, și că în acest scop să pregătim gropile de lipsă și cum să le pregătim.

Duminecă după Sf. Paști, trimișii Reuniunii, domnii Aurel Cosciuc, membru în comitet și secretarul Vic. Tordășianu, au sosit în mijlocul nostru, întâmpinați de dragostea obștei noastre, însetați de povețe. După sfânta slujbă bisericească ne-am adunat cu mic cu mare în curtea școlii, unde secretarul Tordășianu ne împărtașește scopul ce Reuniunea îl urmărește prin lucrarea de față și ne roagă pe toți să ascultăm prelegerea directorului nou înființatei școlii economice consistoriale a d-lui A. Cosciuc.

D-l Cosciuc începe prin a ne vorbi despre prăsierea pădureților și stăruie să ne folosim mai ales de pădureții prășiți de noi înșine din simburii. Trece la strămutarea pomilor, apoi la altoire, la unelte de folosit și ajunge la altoilor, lucruri pe cari ni-le-a predat în mod nu se poate mai la înțelese. Ajungând la plantarea altoilor ne arată cum are să se sape groapa; cât de adâncă și cât de largă are să fie, cum trebuie să urmăim cu pământul scos din groapă, cum să fie și cum să se bată parul, de care are să se lege a toiul, cum să urmăim la ciontarea rădăcinilor și a crengilor, etc. După instrucțiunea practică, d-l Cosciuc a luat amână pomul, și cu ajutorul uneltelor de pomărit, l'a trecut prin toate lucrările până la așezarea lui în pământ. Dela grădina școlară am trecut în grădinile altor membri, unde ni-s'au dat nouă povețe. După toate cele auzite din graiul d-lui Cosciuc, trebuie să ne bucurăm că atât consistoriului, cât și Reuniunii agricole i-a succes să câștige pe acest tinăr priceput și harnic la lucrările lor, ce tind la răspândirea cunoștințelor din economie și prin aceasta la bunăstarea și înflorirea noastră economică.

Termine lucrările din pomărit, ne-

am întrunit în sala mare a școlii, unde secretarul Tordășianu ne-a vorbit timp de aproape 3 oare despre foloasele însoțirilor de tot soiul. Ne-a arătat la ce anume rezultate au ajuns tovarășii agricole, întemeiate cu concursul reuniunii agricole, cum ele dispun de mașini de sămănat, de pluguri sistem Sack, de grape de mușchi, de tăvăliguri, de triore, și până și de mașini de îmblățit, al căror preț se apropie la 10'000 cor. Ne vorbește cum prin mijlocirea tovarășilor se pot procura semințe fel de fel, pomi, vite de prăsilă, etc. Trezându-se apoi la însoțirile de credit satești sistem Raiffeisen, arată cum ele se alcătuiesc cu puțini bani și cu toate acestea prin ele ne putem ajuta la cumpărări de moși, la cumpărări de unelte economice, la cazuri de perire a vitelor, la asocieri de lăptării și untării, etc. etc. etc. Ne arată roadele binecuvântate, la cari au ajuns însoțirile alcătuite cu concursul reuniunii agricole și cum unele din acestea astăzi lucrează singur cu capitalele depuse la ele spre fructificare, cu fondurile de rezervă și cu cuotele de câte 20 cor. ale părtașilor, și cum prin urmare ele nu mai datoresc cu nimic la alte bănci, etc. De încheiere, făcându-ne cunoscut articolul *»Bănci și tovarășii«* din Nr-ul 19 al *»Rev. Econ.«*, în care se pleadează împotriva înființării de bănci pe acții, apelează la noi să alcătuim o însoțire Raiffeisen în Șura-mare.

După d-l Tordășianu ia cuvântul parochol Nic. Odrîș și arată cum reuniunea agricolă prin trimișii săi, cari ne caută la vetrele noastre, nu urmărește decât scopul luminării și al bunei stări a țaranilor și se declară gata să intre de primul în însoțire. Exemplul vrednic a aflat vrednici urmași și astfel înscris-au cam 30 economi la însoțire. Aceasta s'a și constituit și a ales prezident pe parochol N. Oprîș, iar la celelalte posturi tot fruntași. D-l Tordășianu a luat angajamentul să pregătească actele recerute la înregistrarea firmei și astfel în scurtă vreme o să avem în Șura-mare un așezământ, care va lucra la fericirea vremelnică a noastră.

Dacă și această lucrare a fost de Dumnezeu binecuvântată vrednicia îi revine parocholului Nic. Oprîș, învățătorului I. Oprîș și d-șoarei Sofia Vasilie, cari cu toții au fost la posturile lor.

»Invingătorul«.

Voci din public*

Alegerea de preot la Râșnov.

— Fine. —

Duminecă dimineața a fost convocat din nou Comitetul parohal pentru candidare. Acum ilustrul comisar a venit cu protocolul gata și din cauza aceasta notarul Comitetului și-a părăsit postul. Reverendisimul anonim susține, că și-a părăsit postul, că ar fi fost brutalizat. Aceasta este o minciună mzerabilă. Notarul trăiește, poate fi întrebat. Nu a fost brutalizat, ci a fost scandalizat, că i-se cerea să ia la protocol cu totul altceva, decât ceace se tracta în comitet.

Se zice că protocolul ar fi fost scris de majoritatea Comitetului. Dacă s'a întâmplat așa, asta e tot rezultatul apucăturilor comisarului konzistorial, care a declarat, că pe răspunderea lui alegerea se va face pe clasa a doua și astfel a sedus pe membrii de a subscrie protocolul.

In fine s'a trecut la actul alegerii.

O astfel de alegere barbară nu cred, că ar fi posibilă nici între cei mai necivili zați oameni. Membrii sinodului cu drept de vot au fost în număr cam de 600, cari purtați de nas de vicleanul comisar au ieșit din biserică, ale cărei uși îndată s'au închis pentru că li-se spusese că alegerea se va face în școală. Au ieșit toți, afară de niște bătrâni neputincioși, cari nefind în stare a se strecura repede priu mulțime, au fost închiși în biserică, de unde neputând ieși mai multă vreme, acolo au fost necesități ași îndeplini trebuințele trupesti. În modul acesta istețul protopop al Sighișoarei ne-a spurcat biserică. În școală însă nu s'a putut ținea alegerea, căci toate ușile au fost încuiate și de urma cheilor nu s'a putut da. Aceasta încă a fost o apucătură pentru a scoate pe oameni din biserică. Alegerea s'a făcut însă tot în biserică, la ușa căreia erau postați jandarmii și jurații, cari aveau poruncă de a lăsa în biserică numai pe partizanii candidatului oficial, pe ceilalți îi împingea îndărăpt. Și lucrul acesta îl îndeplineau nu numai jandarmi dar chiar iusuși herculicul comisar și-a părăsit masa prezidială și a venit la ușă pentru ca să

*) Pentru cuprinsul celor publicate sub rubrica aceasta răspund autorii. — Red.

dovedească lumea de ce forță musculară dispune. Mulțimea votanților fiind împedată de ași exercia dreptul, George Ilie s'a strecurat printre jandarmi și a roit să deschidă ușa de tot și astfel și eice nu aderau la ginerele d-lui Hamsea și poată intra în biserică și să-și valideze dreptul pe care li'l dă legea. În momentul acela însă a fost zărit de comisarul konzistorial, care uitându-și de demnitatea sa de protopop uitându-și de localul în care s'a aflat, ca un bătaș de profesie s'a repezit asupra lui George Ilie pe care cu un teribil pumn în piept era să-l restorne peste cele 4 trepte inalte ce erau înapoia lui și astfel să-l nenorocească și pe el și familia lui, dacă instantaneu George Ilie nu s'ar fi apucat de halna comisarului modern. De altfel aceasta faptă nu de protopop ci de orice altceva e dată spre aprecierea tribunalului. Cu toate acestea corespondența din cestuene afirmă că Ilie a sărit asupra comisarului ingrozitor, dar cel ce cunoaște și pe George Ilie și pe comisar nici odată nu va crede aceasta.

În chipul acesta comisarul konzistorial a sfârșit alegerea de popă și candidatul oficial al d-lui Hamsea a întrunit 345 de voturi cele mai multe prinse și cu șoală, iar cealaltă jumătate de membrii ai Sinodului văzând brutalitățile și abuzurile comisarului, indignați peste măsură au părăsit biserică pe care în așa chip o batjocoresc slujitorii ei. Contra alegerii, contra abuzului și contra purtării neevangelice a Sfinției Sale Dlui comisar konzistorial s'a înaintat protest atât la Scaunul protopopesc cât și la Konzistorul Arhidiecezan.

Cu alegerea din Râșnov s'a introdus o nouă eră în biserică noastră, adică era forțelor musculare a comisarilor de alegere. Se vor alege de aici înainte de comisarii numai atleți, cari cu puterea pumnului să poată influența și asupra acelor credincioși renitenți, cari nu se lasă a fi cumpărați cu rachiu. În forma acestor decurs alegerea de preot dela Râșnov și noi nu putem încheia cu dorința că să dea Dumnezeu tot astfel de protopopi ca cum e Moldovan al Sighișoarei și Hamsea al Branului. Ceice se vor interesa de cursul alegerii dela Râșnov ne vor da dreptate. Cu aceasta și încheiem definitiv discuția ziaristică în această chestie, pentru că cu astfel de indivizi ca cum e reverendisimul autor anonim al corespondenței din numărul 17 popular al Gazei Transilvaniei, acuns după iscălițiile unor oameni de același calibru ca și ei, nu vom sta de vorbă, nevoind de altfel a uza și a abuza de ospitalitatea Onoratei Redacții a iubitei noastre Gazete.

Râșnov, în 18 Maiu 1908.

Ion N. Scurtu m. p., Va-le Dobrescu m. p., Ion Drăgici m. p., Georg Proca m. p., I. Ilie m. p., Nr. c. 471, Dumru Dobrescu m. p., George Steniloiu m. p., Neculai Vlaicu m. p., Vasile Ilie m. p., Voicu Ilie m. p., Neculai Stăicu m. p., Andrei Trett m. p., Ștefan Proca m. p., Io Tăbăcină m. p., Dumitru Nan Nr. 473 m. p., Gheorghe Rădăcină m. p., Gheorghe Scurtu m. p., Ion N. Stăicu m. p., Andre Rădăcină m. p., Gheorghe Bunea m. p., Tăbăcari m. p., Neculai Grădinar m. p., Ion Ciocoi m. p., Dumitru Stăndoi m. p., Amtru D. Stăndoiu jun. m. p., Neculai Aha m. p., Bucur Ilie m. p., Ion Ilie m. p., Ion Tăran m. p., George V. Stăndoiu m. p., George Praovan m. p., Eremie Dobrescu m. p., Ion Ducari, George B. Solu Andi Nan subriși prin N. Stăicu, Ion Eltem m. p.

Declarațiune.

Onorată Redacțiune! În câteva numere din urmă alezute prețuitei DVoastre foi s'au scris mai multe și despre regretabilele neînțelegeri în afacerea alegerii de preot în Râșnov, și am văzut în diferitele corespondențe relativ la aceasta obvenind numele George Proca.

Permiteți-mă observa, că cu numele George Proca s'au văzute vre-o 6—7 persoane în Râșnov și eicei cei numiți s'au iscăliți în amintite corespondențe nu sunt identici cu mi, care am stat la o parte și nu m'am arstecat.

George Proca
director școlar în pens.Proprietar Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor-respons.: Victor Braniceș.

Se castă pretutindenii

Cremă de dinți indispensabilă
conserădinti curăț, albi și sănătoși.

Wällischhof,

sanatoriu aranjat — după sistemul Dr. Lahmann — cu toate întocmirile moderne ale terapiei fizicale și dietetice; 1/2 oră depărtare dela Viena în regiune romantică și sănătoasă. Posta și telegraf: Maria-Enzendorf bei Wien.

Cu deslușiri și prospecte stă la dispoziție direcțiunea și medicul șef al stabilimentului:

Dr. Marius Sturza.

**Biblioteca musicală:
Note pentru voce și piano.**

- I. Vidu: Au apărut în Tipografia diecezană din Arad următoarele: „Negruța”, cor mixt cu soli de Tenor-Sopran. Prețul 1 cor. 50 fileri (2 Lei).
- ” ” „Coasa”, melodie populară. Prelucrare și armonizare. Prețul 60 fileri.
- ” ” „Logojana” pentru o voce și pian. Prețul 1 cor. 50 fileri.
- ” ” „Preste deal”... Cor mixt cu soli compus pe motive din muzica populară rom. Prețul 1 cor. 50 fileri.

T. Lugojanu: „Cântări bisericești” pentru slujbe ocazionale din Molitvelnic (Evhologiu) ș. a. Prețul 8 coroane.

” ” „De ducă”... Cor bărbătesc, pe motiv popular. Prețul 1 coroană.

Se pot procura prin librăria „Gazetei Transilvaniei”, Brașov.

Din Biblioteca Societății „Steaua” (București, Institutul de arte grafice I. St. Rasidescu) a apărut N-rul 15 cuprinzând: „Românii de peste Carpați” de I. Russu-Șirianu, și N-rul 16 cuprinzând: „Românii și Dacia” de Dr. I. Lupșa. Prețul 15 bani.

Scrieri istorice.

Memorii din 1848—49 de Vas. Moldovan, fost prefect al Legiunii III în 1848—49. Prețul cor. 1 (cu posta cor. 1.10)

Viața și operele lui Andrei Murășanu, studiu istoric-literar de Ioan Rațiu, prof. ord. la preparandia din Blășiș, Prețul 2 cor., plus porto 10 bani. Venitură al acestui op se va contribui la formarea unui fond pentru Internatul prepațial din Blășiș.

”Pentru memoria lui Avram Iancu”, apelul dat către ministrul de interne D. Percezel prin dl Dr. Amos Francu n cauza fondului pentru monumentul lui Iancu. Prețul este 1 coroană. În România 2 lei plus 5 bani porto.

”Țeranul român și unger din Ardeal”, studiu psihologic popular de I. Paul. Prețul 1 cor. (+ 5 b. porto).

”Românul în sat și la oște”. Aceasta este titlul unei nouă cărți, de p-l Ioan Pop Rețeganul, cunoscutul și meritosul nostru scriitor popular, a dat literaturii române. Prețul 20 b., cu posta 26 b.

Lupta pentru drept de Dr. Rudolf de Ihering traduce de Teodor V. Păcășian. Prețul 2 cor. (+ 10 b. porto).

”Colonel David baron Urs de Margina la Solferino și Lissa”, interesantă și eminentă conferință, ce a ținut-o d-nul colonel c. și r. Francisc Rieger în reünirile militare dela Brașov și Sibiu. Broșura conține și două portrete bine reușite ale baronului Urs, unul din anii de mai înainte, când încă era majore, altul din timpul mai recent; mai conține și o hartă a Lissei, cum și ilustrațiunea mormântului eroului nostru. Prețul 80 b. plus 6 b. porto.)

”Pintea Vităzului”, tradițiuni, legende și schițe istorice, de Ioan Pop-Rețeganul. Cea mai completă serie despre eroul, Pintea. În ea se cuprind foarte interesante tradițiuni și istorisiri din toate părțile, pe unde a umb'at Pintea. Prețul 40 bani. plus 6 bani porto.

Se caută un

administrator agronom, care vorbește românește, se pricepe temeinic la îngrășatul și cumpăraturile vitelor. Plata anuală **1440 cor.** (pentru care dă vipt la doi practicanți), 720 l. grâu, 720 l. săcară, 1440 l. mălaiu, 50 kgr. sare, proviziunea alor două vaci cu sporistina lor anuală, 1 porc gras, sau 100 cor., locuință, grădină, folosința de cal, 20 metri cubici lemne. Oferte provăzute cu copiile atestatelor sunt a se trimite la adresa:

VICTOR ILLYES,

Récekeresztur, — posta Pánczélcseh.

Nr. 7816/1908.

PUBLICAȚIUNE.

În requisitiunea primită dela on. tribunal reg. din loc ca judecătorie urbarială, aducem prin aceasta la cunoștința publicului, că tabla regească din Marosvásárhely în cauza efeptuirii comasării în Poiana a adus următoarea sentință:

O Felsége a király nevében!

A marosvásárhelyi kir. ítélőtábla.

Schiel Gusztáv és érdektársai felpereseknek, Brassó város többi érdekelt birtokosa alperesek ellen, a Brassó város határához tartozó „Pojana” nevű határrész tagosítása iránt a brassói kir. törvényszék előtt folytatva tett és az 1907. évi december hó 31-ik napján 10348 szám alatt hozott ítéletével befejezett birtokrendezési perét, Dr. Venter Gusztáv ügyvéd által képviselt Furnica Miklós és érdektársainak 1908. évi március hó 2-ik napján 2009—908 p. sz. a. beadott felebezése folytán 1908. évi április hó 15-ik napján tartott nyilvános ülésében vizsgálat alá vevén, következő

ítéletet hozott:

Al elsőfokú bíróság ítéletét indokai alapján helybenhagyja.

Kelt Marosvásárhelyen, 1908. évi április hó 15-ik napján.

Ternowszky Béla s. k.,
elnök.

Bocskor Antal s. k.,
előadó.

Totdeauna, la recercarea aceluiaș tribunal publică, că on. acelaș sentință tablei a expedit-o și comunicat-o însoțindu-o cu următoarea: Sz 3774/908 polg.

V é g z é s.

A marosvásárhelyi kir. ítélőtábla által a folyó hó 15-ik napján 894—908 polg. szám alatt hozott fennebbi ítélet a kir. törvényszék az érdekelt felekkel, illetően képviselőikkel kézbesítés, illetően a Brassó szab. kir. város területén szokásos módon való közhírrététel útján közli azzal, hogy a kir. törvényszék ítéletét helybenhagyó fennebbi kir. ítélőtáblai ítélet ellen az 1881. évi XLV. t.-c. 9. §-ának és a 356—1893. I. M. szám alatt kiadott birtokrendezési eljárási utasítás 46. §-ának harmadik bekezdése szerint a harmadbirósághoz felebbvitelnek helye nincs, s ennélfogva azon ítélet jogerejű.

Brassó, 1908. évi április hó 28-án.

A kir. törvényszék, mint úrbéri bíróság üléséből.

Wittich s. k., Nagy s. k.,
elnök. jegyző.

Brassó, în 20 Mai 1908.

(181,1—3. Magistratul orașănesc.

Haideți se sprijinim comerțianți români și numai dela comerțianți români să cumpărăm.

Cine va cumpăra în anul acesta (cel puțin de 5 ori) dela comerțiantul român: F. A. Degan din Fiume (Postafiock Nr. 163) va primi de anul nou un călindar românesc de părete gratis!!

Așa un călindar frumos nu a mai apărut până acuma. Pentru cei interesați amintim, că conține un Bloc (carte) cu 365 foi în care s'afă toate sărbătorile noastre. Va avea și o corfă frumoasă pentru epistole sau lucruri de mână și pe deasupra, reprezintă în pictură artistică portul Fiume.

Acest calendar împodobește ori și ce salon, deci recomandăm să nu lipsească din nici o casă românească.

Cereți prețurent românesc gratis! Degan trimite (tranco) în un pachet de 5 kgr. și mai multe mărunțisuri.

Mulți îi laudă cafea cea bună, care costă un kgr. 1 fl. 20 (2 cor. 40), apoi Tea aromatică, Ciocoladă, „Aparat pentru fertul laptelui tare practic”. Mandule, Sardine, Stafide etc., pe cari la el în totdeauna le aflăm proaspete și cu prețul cel mai ieftin. Cei mai de frunte români comandă dela el. Faceți comandă de probă frați români și vă veți convinge.

Scrieți românește!

Caut

companistă văduvă în etate de 30—45 ani cu capital numărar zece mii coroane, afacere sigură și cu mare viitor. Ofertele însoțite cu fotografia au a se adresa: Nr. 1871 Nagyszeben Postrestante. (182,1—3.)

Discreția cea mai riguroasă.

Pictor român.

Să sprijinim arta română!

Aduc la cunoștința On. Public în deosebi Domnilor Preoți că stabilindu-mă în comuna mea Agârbiciu, primesc în esecutare ori-ce pictură ca: Iconostase (altare), icoane orice feliu, orice mărimi pe pânză, lemn, zinc, aluminiu, cruci, prapori, restiguri pentru câmpuri etc etc., tot-felul de reparaturi.

Lucrez cu cele mai fine uleiuri și cu preț foarte moderat. Atestate și scrisori de mulțumire despre lucrurile mele stau la dispoziție.

Cu deosebită stimă

NICOLAE BACIU,

pictor bisericesc,

Agârbiciu (Szász-Egerbegy.

179,1—3.

BĂILE DE SĂNĂTATE BUZIAȘ

Stațiune de cale ferată poște și telegraf.

Dela gara de vest din Pesta Vagon accelerat direct. Sesonul dela 15 Maiu—15 Sept.

Băi speciale pentru boale de inimă,

pentru boale femești, suferințe de beșică și rinichi, piatră în beșică, catar de intestine și stomac, contra limfaticismului, gălbănărei, anemiei, scrofule, contra s'abiciunii generale și contra de boale cronice la femei. Isoare radioactive cu acid carbonic, sare și fer.

Prospect trimite la dorință: Direcțiunea băilor. **STABILIMENTUL DE ACID CARBONIC AL BĂILOR MUSCHONG-BUZIAȘ,**

Trimitează prompt ori-ce cantitate de acid carbonic curat, natural. Nu face parte din cartel.

Să nu se confunde cu acid carbonic preparat artificial și puțin spornic.

Serviciu prompt și conștientios.

Adresa telegrafică: **MUSCHONG BUZIAȘ-FÜRDŐ.**

Interurban telefon: Nr. 13.

Interurban telefon: Nr. 18.

Încălțăminte de tat felne

GHETE

original americane pentru Dame, Domni și Copii.

Papuci albi de atlas.	Cisme de lucru.	Ghete cu șinoare.
Papuci albi	Cisme Halina.	Ghete cu nasturi.
Papuci de dans.	Cisme de vânat.	Ghete cu zug.
Papuci de gimnastică	Cisme de călărit.	Ghete de voiaj.
Papuci călduroși	Gumase.	Pantofi de casă
Papuci de postav.	Galoci.	

pentru Dame, Domni și Copii.

Calitate solidă. — Magazin de încălțăminte — Mare asortiment.

Fason modern. **ALFRED IPSEN Kronstadt,** Prețuri ieftine.

Strada Vămii nr. 36, (vis à vis de Cafeneaua Transilvania).

Din cauza desfacerei totale a proviziunilor noastre din

ȘCOALELE DE POMI

FRIEDRICH GASPARI Co., în Mediaș (Ardeal)

oferim cu prețuri scăzute toate articolele din școalele noastre de pomi ca: văratici, ernatici, tufe de smeură, fragi, diferiți mărăcini pentru garduri. Coriferi, trandafiri etc.

Catalog cu prețuri la cerere se trimite gratis.

Institut indigen. Banca de asigurare
„TRANSILVANIA“
 din Sibiu

intemeiată la anul 1868

in Sibiu, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii), asigură în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune, edificiile de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte produse economice etc.
 asupra vieții omului

in toate combinațiile, capitale pentru casul morții și cu termen fix, asigurări de copii, de studii, de zestre, rente pe viața întreagă etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală.

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului:
95,816.412 cor.

Capital asigurat asupra vieții:
9,882.454 coroane.

Dela întemeiere institutul a solvit:

pentru despăg. de incendii **4.484,278-83 c.**, pt. capitale asig. pe viață **4,028,113-12 c.**

Oferte și informațiuni se pot primi dela: Direcțiunea în Sibiu, strada Cisnădiei nr. 5 etapiul I, curtea I, și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, Cluj, și Oradea-mare precum și dela subagenții din toate comunele mai mari.

NOUL OTEL

„CONTINENTAL“

proprietatea domnului Petru Popovici, situat în strada Castelului, Brașov,

se va deschide peste câteva zile.

Cel mai elegant otel din Brașov.

Patruzeci odăi.

Lumină electrică.

Băi și grădină la dispoziție.

Otelul este arangiat **cu cel mai elegant și modern confort** și e situat în centrul orașului, aproape de teatru și de aleele orașului.

167,9—10.

NICOLAE RONCEA,

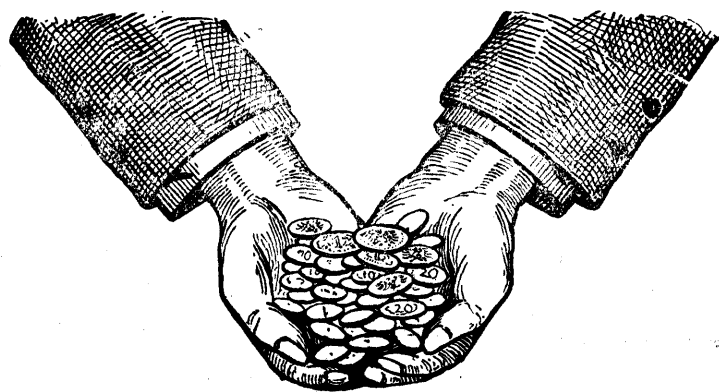
primul măestru român de apaducte, canalisări, instalații de gaz și telefoane,

BRAȘOV, Pe Tocile Nr. 16,

se recomandă On. public din Brașov pentru ori și ce lucrare de **instalațiuni, canalisări și apaducte, closete, trenajații, pivnițe, cu deosebire** pentru lucrări de canalizare, closete (imblători), conform planului de canalizare și al statutului orășănesc.

In curs de **14 ani** de când lucrez în Brașov ori și ce lucrare mi s'a încredințat am executat spre mulțumirea celor ce m'au onorat cu lucrări în bransa mea.

* Primul atelier român de curelărie. *
Primul atelier de curelar român VASILIE MUSCALU BRAȘOV, Strada nouă, Nr. 7. Am onoare a recomanda On. Public din Brașov și jur Atelierul meu de curelărie provăzut cu tot felul de hamuri de lucș și pentru lucru din piele de bianco , precum și tot felul de curele de incins, d. e. șerpăre de piele de tot felul: negre, galbine, de covor cu flinte , care este sub conducerea mea proprie. Se primesc și reparaturi de tot felul, d. e. enfere, geante de călătorie și pungi. Totodată mai fac cunoscut, că în depozitul meu să află gata: plosei de lemn in orice mărime, îmbrăcate in curele fine. Cu stimă Vasile Muscalu.
* PREȚURI MODERATE. *

Fie-care posesor a unei
Trăsuri-motor a lui PUCH!
 economisește mulți bani și mai mult năcaz.

Bicicle motor:

Sigurantă mare:

HP. (5 Kg.) 2 1/2, 2 3/4, 3 1/2, 4, 5 & 6 HP.

Automobile:

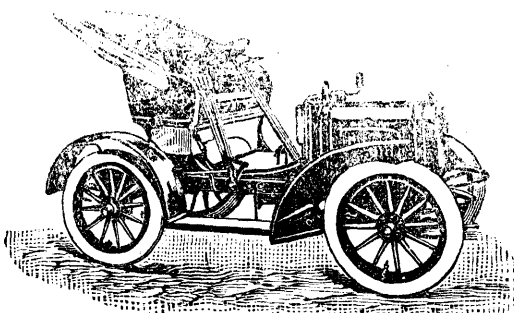
construcție simplă. Executare solidă:

3/9, 3/10, 14/16, 20/25 HP.

Benzin. Ulei. Părți constitutive

Pneumatice.

Reparaturi de automobile.

Reprezentant: **MICHAEL MOOSER**, Brașov, Strada Porții 39.

Antreprize de pompe funebre

E. Tutsek.

Brașov, Strada Porții Nr. 3.

vis-à-vis de Băcănă Stéua Roșie.

Recomandă Onor. public la casuri de morțe, aședământul său de înmormântare bogat asortat in cari toate obiectele, atât sortele mai de rând, cât și cele mai fine, se pot căpăta **cu prețuri ieftine.**

Comisune și **depon de sicriuri de metal** ce se pot închide hermetic, din prima fabrică din Viena.

Fabricarea propriă a tuturor **sicriurilor de lemn, de metal și imitațiuni de metal și de lemn de stejăru.**

Depou de **cununi** pentru monumente și **plantici** cu prețurile cele mai moderate.

Reprezentanță de monumente de marmură, care **inunebre proprii cu 2 și cu 4 cal**, precum și un **car funebru** vênêt, pentru **copii**, precum și cioclii.

Comande întregi se escută **prompt și ieftin**, i au asupra-mi și **transporturi de morți in străinătate.**

La casuri de morțe a se adresa la

E. Tutsek.

44—*

„Gazeta Transilvaniei“ cu numărul 10 fileri se vînde la zaraful Dumitru Pop, la tutungeria de pe parcul Rudolf și la Eremias Nepoții.